

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT

Re kommune

**Skole i Re kommune med fokus på
elevenes psykososiale miljø**

UTARBEIDET AV

Vestfold
Kommunerevisjon

2017

0. SAMMENDRAG	3
1. INNLEDNING	8
1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	8
1.2 AVGRENSING AV PROSJEKTET.....	8
2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER	8
2.1 FORMÅL	8
2.2 PROBLEMSTILLINGER	8
3. REVISJONSKRITERIER	9
4. METODE OG KVALITET	9
4.1 PRAKTISK GJENNOMFØRING	9
4.2 METODEVALG	10
4.3 KVALITETSSIKRING	10
4.4 PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET	11
4.5 HØRING	11
5. FAKTA OG VURDERINGER	12
5.1 ORGANISERING, NØKKELTALL OG MÅL.....	12
5.1.1 <i>Organisering av skolene i Re kommune</i>	12
5.1.2 <i>Nøkkeltall om skolene i Re kommune</i>	12
5.1.3 <i>Mål for rammeområde Oppvekst og kultur</i>	13
5.1.4 <i>Fylkesmannens tilsyn</i>	13
5.2 PROBLEMSTILLING 1	14
I HVILKEN GRAD SIKRER KOMMUNEN SOM SKOLEEIER AT SKOLEN ARBEIDER SYSTEMATISK MED Å SIKRE ET GODT LÆRINGSMILJØ FOR ELEVENE.....	14
5.2.1 <i>Revisjonskriterier</i>	14
5.2.2 <i>Re kommunes forsvarlige system</i>	15
5.2.3 <i>Skoleskyss</i>	17
5.2.4 <i>Årlig tilstandsrapport</i>	20
5.2.5 <i>Revisors vurderinger og konklusjon – problemstilling 1</i>	21
5.3 PROBLEMSTILLING 2	23
I HVILKEN GRAD DRIVER SKOLEN ET SYSTEMATISK OG KONTINUERLIG ARBEID FOR Å SIKRE ET GODT LÆRINGSMILJØ FOR ELEVENE?.....	23
5.3.1 <i>Revisjonskriterier</i>	23
5.3.2 <i>Det psykososiale arbeidet</i>	25
5.3.3 <i>Elevdeltakelse, informasjonsplikt og uttalerett</i>	42
5.3.4 <i>Skoleskyss</i>	48
5.3.5 <i>Revisors vurderinger og konklusjon –</i>	53
<i>Skolenes oppfyllelse av kravene i opplæringslovens § 9 a</i>	53
6. REVISORS ANBEFALINGER	56
7. RÅDMANNENS UTTALELSE	57
8. VEDLEGG	60
9. LITTERATURLISTE	76

Forsidebilde: <https://pixabay.com/>

0. SAMMENDRAG

Kapittel 9a i opplæringslova omhandler elevenes skolemiljø. Alle elever i grunnskolen og videregående opplæring har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jmfør opplæringsloven § 9a-1. Med læringsmiljø menes de kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel. Begrepet ”læringsmiljø” blir brukt på litt ulike vis i ulike sammenhenger. Utdanningsdirektoratet har i flere år hatt en satsning på bedre læringsmiljø i skolen og revisjonen bruker begrepet synonymt med det som i § 9a i opplæringslova blir kalt ”skolemiljø”. Vi har med dette prosjektet hatt fokus på elevenes psykososiale miljø.

Det er den enkelte skole, som må sikre at kravene til elevenes læringsmiljø blir oppfylt, men samtidig har kommunen, som skoleeier, et ansvar for å følge opp skolens arbeid på området. En overordnet konklusjon i rapporten er at Re kommune, som skoleeier, kan dokumentere at de har utarbeidet et forsvarlig system for å sikre at kravene i opplæringslova med forskrifter blir oppfylt. Videre tyder revisors undersøkelser på at de utvalgte skolene i hovedsak oppfyller kravene om et godt psykososialt miljø på en god måte.

Vi har registrert at Re kommune har gjort mye de senere årene, for å styrke det psykososiale miljøet i skolene i Re. Vi kan trekke fram at arbeidet med SMART-oppvekst har gitt gode resultater og Læringsmiljøprosjektet, som to skoler har vært deltakere i, har vært nyttig å være med på og gitt gode verktøy i arbeidet.

Revisor har utledet to problemstillinger:

I hvilken grad sikrer kommunen som skoleeier at skolen arbeider systematisk med å sikre et godt læringsmiljø for elevene?

Re kommunes forsvarlige system

I henhold til opplæringsloven § 13-10, skal skoleeier ha et forsvarlig system. Skoleeier står i utgangspunktet fritt til å utforme sitt eget system, men et forsvarlig system skal være egnet til å avdekke mangler i forhold til regelverket og skal sikre adekvate oppfølgingstiltak. Systemet skal videre kunne dokumenteres skriftlig. Revisor vurderer at Re kommune, som skoleeier, har utarbeidet et forsvarlig system for å sikre at kravene i § 9A i opplæringslova med forskrifter blir oppfylt. Dette systemet er beskrevet i et eget dokument, med tilhørende interne rutiner og dokumenter.

Overordnede rutiner og system for skoleskyss

Re kommune, som skoleeier, har ansvar for nødvendig tilsyn med grunnskoleelever på skolen før og etter undervisningstiden, samt under transport ved behov. Dette for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt miljø, jf. opplæringslovens § 7-4. Revisor vurderer at Re kommune, gjennom kommunens *Ordensreglement for skolene i Re*, har regler som også gjelder for elevene også på skolevei/skoleskyss. Skolene plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med ordensreglementet. Videre har skolene i Re ordninger for å ha tilsyn med elevene når de venter på bussen. Re kommune har per i dag ingen ordning hvor ansatte følger elevene på skolebussen. Tilbakemeldinger fra Ramnes skole og Revetal ungdomsskole, som fremgår av problemstilling 2, kan tyde på at skolene ønsker enda tydeligere rutiner knyttet til ivaretagelse av det psykososiale miljøet ved skoleskyss.

Årlige tilstandsrapporter

Skoleeier plikter videre å utarbeide en årlig rapport om tilstanden innenfor grunnskoleopplæringen, samt at skoleeier v/kommunestyret drøfter rapporten. Re kommune utarbeider årlig tilstandsrapporter i tråd med kravet i opplæringslova § 13-10. Revisor har foretatt en gjennomgang av innholdet i den siste utarbeidede tilstandsrapporten, som omhandler skoleåret 2015/ 2016, og vurderer at rapporten blant annet belyser de obligatoriske læringsmiljøindekser knyttet til Læringsmiljø. Vi registrerer også at denne rapporten blant annet viser lave mobbetall både på 7. og 10. trinn.

I hvilken grad driver skolene systematisk og kontinuerlig arbeid for å sikre et godt læringsmiljø for elevene?

Opplæringsloven har et generelt krav om at alle elevene skal ha rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Revisor har, med utgangspunkt i opplæringslovens krav om elevenes psykososiale miljø, sett nærmere på ulike aspekter ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskoles arbeid. Revisjonen kan konkludere med at de utvalgte skolene i hovedsak arbeider både systemrettet og individrettet etter opplæringslovens § 9a, for å sikre et godt skolemiljø.

Skolenes systemrettede og individrettede arbeid.

For å sikre et godt psykososialt miljø, som fremmer helse, trivsel og læring, poengteres det fra Utdanningsdirektoratet at skolen må jobbe både med det generelle og forbyggende arbeidet, i tillegg til det individuelt rettede arbeidet. Etter revisors vurderinger kan skolene på flere områder vise at de arbeider både forebyggende og individuelt. Etter revisors vurderinger er flere aspekter sentrale i skolenes forebyggende og individrettede arbeid:

- ***Skolenes rutiner, planer, mål og arbeid for det psykososiale miljøet***

Revisors hovedinntrykk er at begge de kontrollerte skolene jobber kontinuerlig med arbeidet knyttet til læringsmiljø, både forebyggende tiltak og med tiltak i aktuelle saker.

Begge de kontrollerte skolene har utarbeidet rutiner, planer og mål for å fremme et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, i tråd med opplæringslova § 9a-3 og § 9a-4.

Revetal ungdomsskole har i sine plandokumenter nedfelt både kortsiktige og langsiktige mål for læringsmiljøarbeidet, med tilhørende konkrete tiltak. Spørreundersøkelsen til de ansatte ved skolen viser at hovedandelen av de ansatte mener at skolen har satt konkrete mål i arbeidet. FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet. Vi gjør oppmerksom på at Revetal ungdomsskole de siste to årene har deltatt i et Læringsmiljøprosjekt, i regi av Utdanningsdirektoratet, og fått en rekke nyttige verktøy for å arbeide aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø.

- ***Vurdering av skolemiljøet – elevundersøkelsene***

Revisor vurderer at begge de kontrollerte skolene vurderer skolemiljøet med elevundersøkelser og foreldreundersøkelser. Skoleledelsen må gi føringer og ha oppfølging. Føringerne må angi hvem som skal sette i verk tiltak, hvordan og når det skal gjøres. Tiltakene må være særlig rettet mot områder der kartleggingen viser at elevene opplever at skolemiljøet er tilfredsstillende, eller på områder hvor skolen ønsker å forbedre skolemiljøet ytterligere (opplæringsloven §§ 9a-3 og 9a-4).

Revisor ser positivt på at alle skolene i Re kommune årlig gjennomfører elevundersøkelser fra 5. til 10. trinn, og ikke kun for det obligatoriske 7. og 10. trinn. I tillegg gjennomføres det foreldreundersøkelser fra 5. trinn i Re kommune, disse er også utarbeidet av Utdanningsdirektoratet og er frivillige. I tillegg gjennomfører hver skole en ikke-anonym undersøkelse på mobbing. Revisor ser positivt på disse undersøkelsene.

Elevundersøkelsene de tre siste årene viser at Revetal ungdomsskole har hatt en positiv utvikling knyttet til mobbetall på 10. trinn, mens Ramnes skole har hatt en negativ utvikling på 7. trinn. Vi har registrert at Ramnes skole har tatt disse utfordringene på alvor, og jobber med tiltak.

- ***Skolenes felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger.***

Revisor vurderer at skolene vi har kontrollert viser en felles forståelse av hva krenkende ord og handlinger er. Spørreundersøkelsene viser at hovedandelen av ansatte ved begge skolene er delvis enig/ helt enig i at skolen har en felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger. Hovedandelen av ansatte ved begge skolene er også delvis enig/ helt enig i at skoleledelsen iverksetter gode tiltak når det avdekkes at en eller flere elevers rett til et godt psykososialt miljø ikke er blitt ivarettatt.

Tilbakemeldinger fra FAU-representantene fra begge skolene svarer noe mer negativt på ovennevnte spørsmål. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at det er få respondenter i begge FAU-gruppene, slik at revisor skal være forsiktig med å tolke disse svarene.

- ***Skolenes individrettete arbeid og skriftlige vedtak med forslag til tiltak ved behov***

Spørreundersøkelsen til ansatte ved begge de kontrollerte skolene gir uttrykk for at ansatte er godt kjent med sine plikter til å gripe inn ved mistanke om at en elev har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger. Begge skolene kan også vise til konkrete vedtak som er blitt fattet etter opplæringslovens § 9a-3.

Revetal ungdomsskole har oppfylt sin informasjonsplikt til foreldre om rett til å be om tiltak som angår det psykososiale miljøet, ved at det foreligger informasjon om dette på skolens hjemmeside. Ramnes skole informerer foreldre om dette i foreldremøter.

- ***Elevdeltakelse, informasjonsplikt og uttalerett***

Det er skolenes ansvar å sørge for at foreldre og elever blir engasjert i skolemiljøarbeidet, jf. opplæringslova §§ 9a-5, 9a-6 og kapittel 11.

Både Ramnes skole og Revetal ungdomsskolen kan vise til at de har opprettet de lovpålagte utvalgene og rådene (FAU, skolemiljøutvalg, samarbeidsutvalg, elevråd).

Resultater fra spørreundersøkelsene viser at en forholdsvis stor andel av undervisningspersonell ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskole ikke har tilstrekkelig kunnskap for å vurdere hvorvidt de ulike rådene/ utvalgene er velfungerende, med unntak av elevrådet, hvor hovedandelen av undervisningspersonalet ved begge skolene vurderer at elevrådet er velfungerende.

Hovedandelen av FAU-representantene ved Ramnes skole mener at de ulike rådene/ utvalgene er velfungerende, og da spesielt elevrådet og FAU, mens hovedandelen av FAU-representantene ved Revetal ungdomsskole svarer at elevrådet fungerer til en viss grad. Vi gjør oppmerksom på at svarandelen fra FAU-representantene ved begge skolene er lav.

I forbindelse med en mediasak ved Revetal ungdomsskole i april 2017, hadde vi et intervju med elevrådet om blant annet rådets involvering i skolens arbeid med skolemiljø. Elevrådet uttrykte at de har vært lite involvert i skolens planarbeid på området. Vi har registrert at Revetal ungdomsskole har hatt utfordringer, spesielt knyttet til relasjonen lærer – elev. Skolen jobber nå med et Respekt-prosjekt, som skal omhandle hele skolen. Revisor ser positivt på at elevrådet er involvert i dette arbeidet, og at det videre arbeidet utover høsten, skal involvere både ledelsen, lærere, elever og foreldre.

- **Skoleskyss**

Det er skoleeiers ansvar å ha tilsyn med elevene, også under transporten. Skoleeier har blant annet utarbeidet et «Ordensreglement for skolene i Re kommune», som også gjelder på skolevei/skoleskyss. Skolene har ansvar for å trygge et godt psykososialt miljø for elevene på skolevei. Re kommune har ikke tilrettelagt for at ansatte skal følge elever på skolebussen, men skolene i Re kommune har tilrettelagt for bussvakter i perioden fra skoleslutt til bussen går. Videre skal det iverksettes tiltak ved skolene, dersom det blir kjent at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss.

Tilbakemeldinger fra ledelsen, ansatte og FAU ved Ramnes skole, viser at skolen har hatt utfordringer knyttet til skoleskyss de siste to årene. Videre viser tilbakemeldinger fra spørreundersøkelsen til ansatte og FAU-representanter at skoleledelsen har et potensial til å undersøke og iverksette gode tiltak i saker knyttet til skoleskyss.

Tilbakemeldinger fra ledelsen, ansatte og FAU ved Revetal ungdomsskole, viser at ungdomsskolen ikke har hatt store utfordringer knyttet til det psykososiale miljøet knyttet til skolevei/ skoleskyss de siste to årene.

Skoleskyss i Re kommune er et samarbeid mellom buss-sjåførene, skoleeier og skolene i kommunen. Revisor har registrert, gjennom dette prosjektet, at spesielt Ramnes skole har hatt utfordringer knyttet til skoleskyss. Ansatte har blant annet opplyst at det har vært dårlig kommunikasjon mellom skole/kommune og buss-selskap, mens ledelsen ved Revetal ungdomsskole har uttrykt at de gjerne skulle hatt bedre rutiner knyttet til skoleskyss. På bakgrunn av dette anbefaler revisor at Re kommune, som skoleeier, å vurdere om de har tilstrekkelige rutiner for å få informasjon om hendelser på skolebussen, som svekker det psykososiale miljøet for elevene.

Anbefalinger

Re kommune – skoleeier:

- *bør vurdere om de har tilstrekkelig rutiner for å få informasjon om hendelser på skolebussen, som svekker det psykososiale miljøet for elevene.*

Ramnes skole:

- *bør sørge for at skolen oppfyller sin informasjonsplikt om at foreldre kan be om tiltak, som angår det psykososiale miljø, ved for eksempel informasjon på en offentlig nettside for skolen.*
- *bør vurdere om skolen har tilstrekkelige tiltak for å redusere opplevelsen av krenkende ord og handlinger, som for eksempel mobbing, i forbindelse med skolevei/ skoleskyss.*

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET

Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet bygger på RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon*, som angir hva som er god kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon. Prosjektet *Skole i Re kommune med fokus på elevenes psykososiale miljø*, ble bestilt av kontrollutvalget i Re kommune i møte den 8.2.2017.

1.2 AVGRENING AV PROSJEKTET

I prosjektet vil revisjonen fokusere på opplæringslovens § 9a-3, som omhandler elevenes fysiske og psykososiale miljø. Elevenes fysiske miljø har vi ikke sett nærmere på i dett prosjektet.

Vi har avgrenset vår kontroll i problemstilling 2 til å omfatte Ramnes skole og Revetal ungdomsskole. Vi har også vurdert det psykososiale miljø knyttet til skoleskyss i denne kontrollen.

Statistikk fra brukerundersøkelser til elever ved disse skolene er i hovedsak belyst for de tre siste skoleårene.

2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLINGER

2.1 FORMÅL

Formålet med prosjektet vil være å vurdere om kommunen som skoleeier og utvalgte skoler arbeider systematisk for å sikre et godt psykososialt miljø.

2.2 PROBLEMSTILLINGER

Det er utledet følgende problemstillinger i prosjektet:

I hvilken grad sikrer Re kommune, som skoleeier, at skolene arbeider systematisk med å sikre et godt psykososialt miljø for elevene?

I hvilken grad driver utvalgte skoler i Re kommune et systematisk og kontinuerlig arbeid for å sikre et godt psykososialt miljø for elevene?

3. REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er en samlebetegnelse for de krav og forventninger revisor bruker for å vurdere funn som undersøkelsen har avdekket. Nedenfor følger en oversikt over aktuelle kilder til revisjonskriterier som er aktuelle for prosjektet:

- *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).LOV-1998-07-17-61.*
- *Veileder om kravet til skoleeiers "forsvarlig system" i henhold til opplæringsloven § 13-10 – utgitt av Utdanningsdirektoratet*
- *Rundskriv Udir-2-2010: Retten til et godt psykososialt miljø.*
- *Rundskriv Utdanningsdirektoratet 4-2014- Systemrettet arbeid etter opplæringslovens § 9 a.*

Revisjonskriteriene er nærmere beskrevet i kapittel 5.

4. METODE OG KVALITET

4.1 PRAKTISK GJENNOMFØRING

Revisjonen er gjennomført i mars - mai i 2017. Tidsrammen for prosjektet var ca. 250 timer.

Vestfold kommunerevisjon har:

- sendt oppstartsbrev til kommunen
- hatt oppstartsmøte og gjennomført avslutningsmøte med rådmannen, kommunalsjef Oppvekst og Kultur
- gjennomført møte med rektor og undervisningsinspektør ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskole
- gjennomført intervju med elevrådet ved Revetal ungdomsskole
- gjennomført en anonym spørreundersøkelse til undervisningspersonell og SFO ved Ramnes skole og undervisningspersonell ved Revetal ungdomsskole, i tillegg til skolenes FAU
- gjennomgått elevundersøkelser for 7. og 10. trinn for skoleåret 2014/15, 2015/16, 2016/17
- innhentet diverse informasjon om Ramnes skole og Revetal ungdomsskole og gjennomført dokumentanalyser
- hatt dialog med Fylkesmannen i Vestfold
- hatt dialog med ressurspersoner i kommunen

Vestfold kommunerevisjon vil takke alle i Re kommune som har bidratt konstruktivt med informasjon til rapporten.

4.2 METODEVALG

Metodene som er benyttet i forvaltningsrevisjonen omfatter intervju, dokumentanalyse og spørreundersøkelse.

Dokumentanalyser

Revisjonen har gjennomgått aktuelt regelverk med tilhørende rundskriv. Det har også blitt innsamlet og analysert diverse informasjon om skolens arbeid rettet mot skolemiljøet og rutiner, eksempelvis skolens årlige tilstandsrapporter.

De årlige nasjonale elevundersøkelsene gir elevene mulighet til å si sin mening om læring og trivsel på skolen. Disse svarene skal brukes av skolen, kommune og staten for å gjøre skolen bedre. Det er obligatorisk for skolene å gjennomføre undersøkelsene på 7. og 10. trinn og revisor har analysert datamaterialet fra 2014-2017 for disse to trinnene.

Skolen kan selv velge om de ønsker å gjennomføre undersøkelsen på flere trinn. Re kommune har et omfattende datagrunnlag, da elevundersøkelsen har blitt gjennomført fra 5-10. trinn.

Spørreundersøkelser

For å få kjennskap til arbeidet med læringsmiljø ved Ramnes skole, har revisjonen utarbeidet og sendt ut en elektronisk spørreundersøkelse til undervisningspersonell/ ansatte på SFO og FAU. Disse spørsmålene omhandler sentrale forhold knyttet til det systematiske og kontinuerlige arbeidet med elevenes læringsmiljø. Noen spørsmål omhandler også skoleskyss. Spørreundersøkelsen til undervisningspersonell og SFO ble sendt ut til i alt 32 personer. Alle respondentene (100 %) besvarte det første spørsmålet, mens 27 personer (84 %) besvarte hele spørreundersøkelsen. Spørreundersøkelsen til FAU ble sendt til 22 personer, både til representanter og deres vara, og vi mottok 12 svar (55 %). Vi registrerer imidlertid også her at kun 9 personer (41 %) fullførte hele spørreundersøkelsen.

Vi sendte også en tilsvarende spørreundersøkelse til undervisningspersonell og FAU med vara til Revetal ungdomsskole. Spørreundersøkelsen til undervisningspersonell ble sendt til 47 personer. Alle respondentene (100 %) besvarte det første spørsmålet. Av disse var det 37 personer (79 %) som gikk videre og besvarte hele spørreundersøkelsen. Spørreundersøkelsen til FAU ble sendt til 24 personer, både til representanter og deres vara, og vi mottok 18 svar (75 %) på det første spørsmålet, mens 12 personer (50 %) fullførte hele spørreundersøkelsen.

Vi gjør oppmerksom på at det er få respondenter i begge FAU-gruppene, slik at revisor skal være forsiktig med å tolke disse svarene.

4.3 KVALITETSSIKRING

Opplysninger fra intervjuene som ligger til grunn for konklusjoner og andre vurderinger gjort i denne revisjonsrapporten, er godkjent ved at møtereferatene ble sendt til verifisering. I tillegg har revisjonen sendt foreløpig rapport til høring, hvor administrasjonen har fått anledning til å korrigere faktafeil og avklare misforståelser. Vi har også hatt jevnlig dialog med kommunen, der vi har hatt behov for avklaringer eller nærmere forklaring til aspekter ved elevenes læringsmiljø. I tillegg har vi hatt et oppsummeringsmøte med sentrale personer i

kommunen ved avslutning av prosjektet. Kvalitetssikringen i prosjektet er også ivaretatt gjennom diskusjoner i revisjonsteamet om metode, veivalg, vurderinger og betydningen av enkelte funn. Kvalitetssikring av revisjonsrapporten er også utført ved at oppdragsansvarlig revisor har gjennomgått og gitt innspill på den endelige rapportens utforming og innhold.

4.4 PÅLITELIGHET OG GYLDIGHET

Metodebruk skal sikre både gyldighet og pålitelighet. Vurderinger av dataenes gyldighet skal sikre at kontrollens datagrunnlag samlet bidrar til å besvare problemstillingene. Vurderinger om pålitelighet fokuserer på om de dataene som er innsamlet er påvirket av den måten innsamlingen gjennomføres på. Revisor vurderer at empirien som ligger til grunn for rapportens konklusjoner er basert på data med høy grad av gyldighet og pålitelighet. Datagrunnlaget kan også etterprøves ved at revisor har utarbeidet en egen perm med prosjektdokumentasjon.

Vi gjør oppmerksom på at spørreundersøkelsene til FAU-representantene ved både Ramnes skole og Revetal ungdomsskole ga lav svarprosent, slik at revisor skal være forsiktig med å tolke disse svarene.

4.5 HØRING

Rapporten er oversendt rådmannen til høring. Rådmannens uttalelse, mottatt på e-post 1.6.2017, er tatt inn under pkt. 7 i rapporten.

5. FAKTA OG VURDERINGER

I dette kapittelet presenterer vi innhentet fakta knyttet til problemstillingene og vurderer disse opp mot revisjonskriteriene.

5.1 ORGANISERING, NØKKELTALL OG MÅL

5.1.1 Organisering av skolene i Re kommune

Skolene i Re kommune er organisert under rammeområde *Oppvekst og kultur*, som omhandler alle virksomhetene knyttet til tjenester for barn og unge i kommunen.

5.1.2 Nøkkeltall om skolene i Re kommune

Tabellen nedenfor viser de enkelte skolene med hovedoppgaver og elevtall.

Virksomhet	Hovedoppgaver	Antall elever	Antall lærere
Ramnes skole	- Undervisning 1 – 7. klasse - SFO	223	19
Kirkevoll skole	- Undervisning 1 – 7. klasse - SFO - Forsterket enhet for elever med multifunksjonshemming (15 plasser) - Tiltak for funksjonshemmede barn og unge - Avlastningsbolig for barn og unge	324	34
Solerød oppvekstsenter	- Undervisning 1 – 7. klasse - SFO - Heldagsbarnehage, tre avdelinger	78	10
Røråstoppen skole	- Undervisning 1 – 7. klasse - SFO - Innføringsklasse for minoritetsspråklige	235	23
Revetal ungdomsskole	- Undervisning 8 – 10. klasse - Folkebad	288	41

Tabell 1 – Oversikt kommunale skoler i Re kommune – hovedoppgaver - elevtall 2016-2017

Med utgangspunkt i skoleåret 2016/ 17, kan følgende indikatorer og nøkkeltall belyse skolene i Re kommune sammenlignet med Vestfold fylke og nasjonalt: ¹

¹ Kilde: <https://skoleporten.udir.no/>

Indikator og nøkkeltall	Re kommune	Vestfold fylke	Nasjonalt
Antall elever per årsverk til undervisning	12,2	12,2	12,1
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	66,9	61,6	71
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	16,4	17,6	15,2
Lærertetthet 1.-7. trinn	13,9	13,3	13,2
Lærertetthet 8.-10. trinn	11,9	14,1	14
Lærertetthet i ordinær undervisning	17,4	17,1	16,8
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	94,1	96,8	95,5
Undervisningstimer totalt per elev	58	58	59
Driftsutgifter per elev	117 989	102 033	108 511
Lønnsutgifter per elev	95 422	84 449	85 806
Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	88,2	85,3	81,2
Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	398	1 062	974
Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	1 375	1 566	1 429

Tabell 2 – Nøkkeltall Skole i Re kommune

5.1.3 Mål for rammeområde Oppvekst og kultur

Følgende prioriterte mål er vedtatt, spesielt for Oppvekst og kultur, for økonomiplanperioden 2017 – 2020:

13. Barn og unge får ut sitt beste læringspotensial i et ekstraordinært godt læringsmiljø. Dette vises i bl.a. forbedrede grunnskolepoeng, opprettholdelse eller forbedring av gode resultater på nasjonale prøver, elev og foreldreundersøkelsen
14. Antall barn med enkeltvedtak etter opplæringslovens § 5.1 er redusert ned til 5 % i løpet av perioden. Ressursinnsatsen settes inn på et så tidlig tidspunkt som mulig.
15. Re kommune har full barnehagedekning. Tilbudet er fleksibelt og barna får ut sitt beste læringspotensial i et ekstraordinært godt læringsmiljø. Dette vises i bl.a. foreldreundersøkelsen.
16. Re kommune har robuste barn og unge. Dersom de trenger hjelp, får de rett hjelp til rett tid.
17. I Re har vi et godt foreldresamarbeid fra barnets fødsel og gjennom barnehage og skole. Det innbefatter felles møteplasser og gode relasjoner.
18. Biblioteket er en viktig sosial og kulturell møteplass for alle, men spesielt for barn og unge.

5.1.4 Fylkesmannens tilsyn

Våren 2013 gjennomførte fylkesmannen i Vestfold oppfølgingstilsyn med skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø ved Revetal ungdomsskole og Kirkevoll skole. Revetal ungdomsskole fikk etter tilsynet ett pålegg knyttet til skolens individuelt rettede arbeid, jf. § 9a-3 andre ledd. Det fremgår av fylkesmannens brev, datert 13.11.2013, at fylkesmannen har funnet at kommunens/skolens redegjørelse og erklæring, samt vedlagt dokumentasjon, sannsynliggjør at endringer har skjedd, og at lovbruddene som ble gitt i tilsynsrapporten er rettet. Fylkesmannen anser videre at tilsynet med Re kommune er avsluttet.

5.2 Problemstilling 1

I HVILKEN GRAD SIKRER KOMMUNEN SOM SKOLEEIER AT SKOLEN ARBEIDER SYSTEMATISK MED Å SIKRE ET GODT LÆRINGSMILJØ FOR ELEVENE

5.2.1 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er hentet fra:

- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).LOV-1998-07-17-61.
- Veileder om kravet til skoleeiers ”forsvarlig system” i henhold til opplæringsloven § 13-10.
- Rundskriv 4-2014, Utdanningsdirektoratet - Systemrettet arbeid etter opplæringslovens § 9 a.

I opplæringsloven § 9a står det at skolen skal aktivt drive et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme helse, miljø og trygghet for elevene. Skoleledelsen har ansvaret for den daglige gjennomføringen av opplæringsloven § 9a. Skoleeier skal ha **et forsvarlig system** (§13-10) som vurderer om kravene i opplæringsloven blir oppfylte i egen kommune/fylke, og skal sette i verk tiltak for å rette opp avvik der hvor loven ikke følges, eks. praktiseringen av kap. 9a på en skole. Som en del av oppfølgingsansvaret har kommunen/fylkeskommune ansvar for å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i grunnopplæringen.

Det er den enkelte skole som må sikre at kravene til elevenes læringsmiljø blir oppfylt, men samtidig har skoleeier ansvar for å følge opp skolens arbeid på området. Skoleeiers forsvarlige system har to elementer, [jamfør rundskriv 4-2014 fra Utdanningsdirektoratet](#). Det forsvarlige systemet skal for det første være egnet til å vurdere om kravene i opplæringsloven med forskrift er fulgt og for det andre følge opp resultatene fra disse vurderingene og nasjonale kvalitetsvurderinger. Skoleeier skal sikre at skolene har et system som gjør at barn, unge og foreldre har tillit til at skolen er et trygt sted å være, og at skolen følger tett opp dersom elevene opplever krenkelser/ mobbing. For at et system skal være forsvarlig, må det være egnet til å avdekke forhold som er i strid med lov og/eller forskrift. Systemet må også sikre at det blir satt i gang nødvendige og egnede tiltak til å rette opp i slike forhold.

I [Utdanningsdirektoratets veileder](#) fremkommer det at følgende elementer bør inngå i skoleeiers forsvarlig system:

- Oversikt over lover, forskrifter og relevante styringsdokumenter i forhold til regelverkets gjennomføring.
- Beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, organisering og myndighetsfordeling (eks: delegasjonsreglement). Ansvarslinjene og myndighetsfordelingen mellom de ulike ansvarsnivåene må være klargjort.
- Rutiner for å sikre at alle i virksomheten har kompetanse til å vurdere regelverket og til å ivareta oppgaver de er gitt i systemet som ledd i skoleeiers oppfyllelse av regelverket.
- Rutiner for å sikre informasjonsflyt i virksomheten for rapporteringer og tilbakemeldinger.

- Beskrivelse av rutiner eller andre tiltak som er egnet for å bekrefte god tilstand - og/eller avdekke og forebygge manglende overholdelse av gjeldende lover og forskrifter.
- Beskrivelse av rutiner for å rette opp og forbedre forhold som er oppdaget, samt rutiner for oppfølging av ulike kvalitetsvurderinger.
- Beskrivelse av rutiner for oppfølging av kritiske områder i opplæringsvirksomheten.
- Beskrivelse av ledelsesansvar for gjennomgang, oppdatering og bruk av systemet for å sikre at det fungerer som forutsatt og bidrar til kontinuerlig forbedring i virksomheten.

Systemet skal kunne dokumenteres skriftlig.

Med utgangspunkt i skisserte kilder til revisjonskriterier vektlegger Vestfold kommunerevisjon at:

- 1. Skoleeier (kommunen) skal ha et forsvarlig system for å sikre at kravene i § 9a opplæringslova med forskrifter blir oppfylt.**
- 2. Skoleeier skal sikre et godt psykososialt miljø knyttet til skoleskys**
- 3. Re kommune må utarbeide en årlig tilstandsrapport om kvaliteten i grunnopplæringen.**

5.2.2 Re kommunes forsvarlige system

Re kommune, som skoleeier, har utarbeidet dokumentet *System for kvalitetsvurdering av virksomhet etter opplæringsloven i Re kommune*. Dokumentet beskriver hvilke komponenter som systemet for kvalitetsvurdering består av. Disse komponentene er;

1. Oversikt over aktuelle styringsdokumenter og ansvarsfordeling
2. Verktøy for å vurdere om opplæringsloven følges
  - Sjekkliste for kontroll mot loven/ rutiner for konkrete arbeidsoppgaver
3. Verktøy for å vurdere kvaliteten på opplæringen
  - Skolebasert vurdering
  - Vurdering av læringsmiljø
  - Vurdering av læringsutbytte
4. Plan for gjennomføring av kvalitetsvurdering etter opplæringsloven § 13-10
  - Oversikt over oppgaver
  - Årsplan for kvalitetsvurdering

Dette dokumentet, som beskriver Re kommunes forsvarlige system i henhold til opplæringslova § 13-10, ble første gang vedtatt i Hovedutvalg for Helse, oppvekst og velferd i 2007 og siste gang revidert i juni 2013, se vedlegg 1.

Dokumentet beskriver nærmere *Verktøy for å vurdere kvaliteten i opplæringen*, herunder blant annet

- **Skolebasert vurdering**
  - Skolebasert vurdering gjennomføres jevnlig.
  - Det utarbeides årlig tilstandsrapport i tråd med statlige føringer. Rapporten har fokus på både læringsutbytte og læringsmiljø og legges fram til politisk behandling.
  - Resultatene fra den skolebaserte vurderingen bør drøftes internt på skolene, i møte med elever og foresatte, i møter mellom skoler og skoleeier og i politiske utvalg.

- **Verktøy for å vurdere læringsmiljøet**
  - ”Elevundersøkelsen” er obligatorisk på 7. og 10.trinn for skolene i Norge. I Re gjennomføres denne for alle elever fra 5. – 10.trinn. 1. -4. trinn gjennomfører kommunal trivselsundersøkelse.
  - Rådmannen sørger for at resultater fra skolene blir tatt inn i tilstandsrapporten
  - Resultatene fra ”Elevundersøkelsen” / kommunal trivselsundersøkelse skal drøftes internt på skolene, i møter med elever og foresatte, i møter mellom skoler og skoleeier og i hovedutvalg for helse, oppvekst og velferd.
  - Hvert annet år gjennomføres medarbeiderundersøkelse. Hvert år gjennomføres foreldreundersøkelse. Resultatene drøftes internt på skolene, i møter med elever og foresatte, i møter mellom skole og skoleeier og i politiske utvalg.

Dokumentet beskriver også nærmere en plan for hvordan system for kvalitetsvurdering etter opplæringslovens § 13-10 skal gjennomføres, med blant annet en **detaljert årsplan** med oppgaver gjennom året, hvem som er ansvarlig for oppgavene og et felt for når arbeidet er utført. Det er også utarbeidet **en sjekkliste** for ivaretagelse av de ulike bestemmelsene i opplæringslova. For de ulike temaene i opplæringslova, med henvisning til aktuell paragraf, er det beskrevet hvordan kommunen har tilrettelagt praksis og hvilke interne rutiner og dokumenter som foreligger, samt hvem som er ansvarlig for arbeidet. Fra denne sjekklista vil vi spesielt trekke fram hvordan kommunen har tilrettelagt for å sikre ivaretagelse av kravene i opplæringslova knyttet til *Elevenes skolemiljø*. Sjekkpunktene/kommunens praksis og interne dokumenter med mer er tatt inn i tabellen nedenfor.

Det er den enkelte skole, som må sikre at kravene til elevenes læringsmiljø blir oppfylt, men samtidig har kommunen, som skoleeier, et ansvar for å følge opp skolens arbeid på området. I følge representant fra skoleeier i Re kommune, blir dette arbeidet fulgt opp av skoleeier i form av blant annet månedlige sektormøter, rektormøter og dialog med den enkelte rektor/ skole.

ELEVENES SKOLEMILJØ					
Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt/kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK, dato, sign., ansvar
Rett til et godt fysisk miljø	<u>O.L. § 9A-1+2</u>	Kommunen har rutiner for å vurdere elevenes fysiske miljø, behandler eventuelle klager korrekt og setter inn tiltak når det er nødvendig	Plan for Miljørettet helsevern (MRH) Årlige vernerunder	Rektor	

Rett til et godt psykososialt miljø	<u>O.L. § 9A-3</u>	Kommunen har rutiner for å vurdere elevenes psykososiale miljø, behandler eventuelle klager korrekt og setter inn tiltak når det er nødvendig.	Elevundersøkelse Foreldreundersøkelse Skolemiljøutvalg	Rektor	
Mobbing og krenkende ord og handlinger	<u>O.L. § 9A-3</u>	Skolen har rutiner for å fange opp og håndtere tilfeller av mobbing, krenkende ord og handlinger, diskriminering, vold eller rasisme.	Manifest mot mobbing Skolens planer for å avdekke og forebygge mobbing Rutiner for oppfølging/opprette enkeltvedtak	Rådmann Rektor	
Internkontroll	<u>O.L. § 9A-4</u>	Skolen har et internkontrollsystem for å sikre elevenes helse, miljø og sikkerhet.	Plan for MRH Kriseperm	Rektor	
Elevmedvirkning i skolemiljøarbeidet	<u>O.L. § 9A-5</u>	Elevene deltar i arbeidet med skolemiljø saker tilpasset sitt årstrinn	Elevråd, deltakelse i SU/skolemiljøutvalg.	Rektor	
Informasjonsplikt og uttalerett	<u>O.L. § 9A-6</u>	Samarbeidsutvalg, skoleutvalg, skolemiljøutvalg, elevråd og forelderåd får aktuell og nødvendig informasjon i saker som gjelder skolemiljøet.		Rektor	

Tabell 3 – Sjekkliste – Elevenes skolemiljø - Re kommune

5.2.3 Skoleskyss

Re kommune, som skoleeier, og skolene har også ansvar for å trygge et godt psykososialt miljø for elevene på skolevei.

Vi spurte skoleeier om hvilke overordnede rutiner som gjelder for dette ansvaret i Re kommune, og om det foreligger retningslinjer for hvordan bussjåfører skal håndtere spesielle hendelser, som mobbing eller annen uønsket atferd, på skolebussen.

Vestfold kollektivtrafikk AS

Vestfold kollektivtrafikk AS har fått i oppdrag å tilrettelegge skoleskyss for grunnskoleelever og for elever i den videregående skole i Vestfold, som etter lov og regelverk har rett til skyss.

I følge VKT AS blir Elevenes psykososiale miljø ivaretatt gjennom Opplæringslovens §7-4;

«Elevene har rett til nødvendig reisefølge. Elevene har rett til nødvendig tilsyn når det blir ventetid før undervisningstiden starter og etter at undervisningstiden er slutt. Retten til nødvendig reisefølge og nødvendig tilsyn gjelder også for barn som har rett til skyss til og fra SFO etter §7-3»

I følge VKT blir de ofte varslet av sjåfører der de opplever at elever blir utsatt for mobbing av andre elever. Noen ganger kommer også henvendelsene til VKT fra skolene og da er det vanlig at de tar et møte for å se hvordan dette kan løses.

VKT har følgende Bussvettregler²:

Bussvettregler

Elevene må følge ordensregler i bussen for at skoleskyssen skal være trygg. De eldste elevene skal ta hensyn til de minste, og det er også lurt å ha en ordensvaktordning til og fra skolen for at det skal bli en grei busstur for alle. I tillegg anbefaler vi følgende bussvettregler:

- 1. Gi tidlig og tydelig tegn til sjåføren slik at bussen stopper for deg*
- 2. Stå rolig på holdeplassen til bussen har stoppet*
- 3. Gå rolig inn på bussen, de yngste først*
- 4. Registrer skolekortet ditt på billettmaskinen*
- 5. Sett skolesekken på fanget eller på gulvet foran deg. Den skal IKKE stå i midtgangen eller i setet*
- 7. Sitt rolig på setet og fest alltid bilbeltet der dette er montert*
- 8. Beina skal være på gulvet - ikke i setet eller oppover seterygger*
- 9. Ikke forstyrr sjåføren underveis*
- 10. Vær mot andre som du vil at andre skal være mot deg*
- 11. Når du skal av trykker du på stoppknappen i god tid*
- 12. Stå rolig på holdeplassen til bussen har kjørt*

Re kommune - skoleeier

Re kommune har et ordensreglement, som gjelder for alle skolene i Re. (Vedtatt i kommunestyret 25.10.2016), se vedlegg 2. Det fremgår at *ordensreglene gjelder for elevene i skoletiden, på skolens områder, på skoleturer/ekskursjoner i skolens regi og på skolevei/skoleskyss. Også det som skjer i det digitale rom på skolens læringsplattformer, nettverk, SMS eller lignende vil kunne omfattes av reglementet.*

Skolen plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med ordensreglementet.

Vi har tatt inn følgende fra Ordensreglementet, som omhandler regler for oppførsel og elevenes psykososiale miljø;

---

² Kilde: Brosjyre fra vkt.no

§ 5 Regler for oppførsel

Elevene i Reskolen skal:

- Være til stede i undervisningstimene.
- Bidra til et godt læringsmiljø.
- Vise hensyn og respekt for de du møter i skolehverdagen.
- Vise nettvett og følge skolens regler for bruk av mobiltelefoner, datautstyr og digitalt utstyr.

Skolen aksepterer ikke at noen:

- Utsetter medelever eller voksne i skolemiljøet for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, psykisk eller fysisk vold, rasisme, trakassering eller utestenging på skolen, skoleveien eller gjennom digitale medier.
- Fusker i skolearbeidet.
- Tar med eller benytter gjenstander som kan skade personer, bygninger eller inventar på skolens område.
- Forlater skolens område uten tillatelse.
- Bruker tobakk, snus eller e-sigaretter.
- Har med, bruker eller er påvirket av alkohol, narkotika eller andre rusmidler.

Bruker plagg som helt eller delvis dekker ansiktet.

§ 6 Elevens psykososiale miljø

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme et godt psykososialt miljø, der den enkelte elev skal oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Dersom noen som er tilsatt ved skolen, får kunnskap eller mistanke om et en elev blir utsett for krenkende ord eller handlinger som mobbing, diskriminering, vold eller rasisme, skal vedkommende snarest undersøke saken og varsle skoleledelsen, og dersom det er nødvendig og mulig, selv gripe direkte inn. Dersom en elev eller forelder ber om tiltak som vedkommer det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkende oppførsel som mobbing, diskriminering, vold eller rasisme, skal skolen snarest mulig behandle saken etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikke innen rimelig tid har tatt stilling til saken, vil en likevel kunne klage etter reglene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

I følge skoleeier har skolene i Re gode ordninger for å ha tilsyn med elevene når de venter på bussen. I følge skoleeier er det ingen av skolene i Re som har voksne som følger elevene på bussene. Det er kun tilfelle i spesielle saker. Re kommune er derfor avhengig av en god kommunikasjon med VKT/busselskapene.

Revisors vurdering:

Re kommune, som skoleeier, har ansvar for nødvendig tilsyn med grunnskoleelever før og etter undervisningstiden, samt under skoleskyss ved behov. Dette for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt miljø, jf. opplæringslovens § 7-4. Revisor vurderer at Re kommune, gjennom kommunens *Ordensreglement for skolene i Re*, har regler som også gjelder for elevene også på skolevei/skoleskyss. Skolene plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med ordensreglementet. Videre har skolene i Re ordninger for å ha tilsyn med elevene når de venter på bussen. Re kommune har per i dag ingen ordning hvor ansatte følger elevene på skolebussen.

Tilbakemeldinger fra Ramnes skole og Revetal ungdomsskole, som fremgår av problemstilling 2, kan tyde på at skolene ønsker enda tydeligere rutiner knyttet til ivaretagelse av det psykososiale miljøet ved skoleskyss.

5.2.4 Årlig tilstandsrapport

Opplæringsloven § 13-10 fastsetter at kommunen, som skoleeier, plikter å utarbeide en årlig rapport om tilstanden innenfor grunnskoleopplæringen, samt at skoleeier v/kommunestyret drøfter rapporten. Den obligatoriske årlige tilstandsrapporten om skolen, baseres på funn fra Elevundersøkelsen. I tilstandsrapporten skal følgende **læringsmiljøindekser** belyses:

- Støtte fra lærer
- Vurdering for læring
- Læringskultur
- Mestring
- Elevdemokrati og medvirkning
- Mobbing på skolen
- Andel av elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere.

Re kommune opplyser at det årlig gjennomføres elevundersøkelser fra 5. trinn. Det er obligatorisk at det gjennomføres elevundersøkelser på 7. og 10. trinn. Resultatene av årets elevundersøkelser ble nylig (mars 2017) publisert under www.skoleporten.no. Skoleporten er Utdanningsdirektoratets nettjeneste der skoler og skoleeiere finner relevante og pålitelige data om grunnopplæringen.

Re kommune utarbeider årlig tilstandsrapport for grunnskolen. Grunnlaget for de årlige tilstandsrapportene for grunnskolen er hentet i www.skoleporten.no. Den siste utarbeidede tilstandsrapporten for grunnskolen i Re kommune omhandlet skoleåret 2015/2016, og ble behandlet i Hovedutvalg for helse, oppvekst og velferd den 12.10.2016 og kommunestyret den 25.10.2016. Dette var den syvende rapporten på rad, som ble lagt frem for kommunestyret. Rapporten ble også lagt frem for Barne- og ungdomsrådet i et møte den 27.09.2016. Rapporten ble også presentert i et møte for skoleledere og tillitsvalgte.

Det fremgår av saken til kommunestyret at følgende målsetting fra økonomiplanen blir vektlagt i det videre arbeidet:

Barn og unge får ut sitt beste læringspotensial i et ekstraordinært godt læringsmiljø. Dette vises i bl.a. forbedrede grunnskolepoeng, opprettholdelse eller forbedring av gode resultater på nasjonale prøver, elev og foreldreundersøkelser.

I følge saken har dette målet ligget til grunn for arbeidet mot skolene.

Videre fremgår det av saken til kommunestyret at rådmannen også i år er opptatt av læringsmiljøet og da spesielt:

1. Arbeidet mot mobbing
2. Arbeidet med å forbedre grunnskolepoengene

Tilstandsrapporten for skoleåret 2015/ 2016 - læringsmiljø

Tilstandsrapporten, som omhandlet skoleåret 2015/ 2016, belyser blant annet de obligatoriske læringsmiljøindekser knyttet til Læringsmiljø, nevnt over.

Skoleeiers egenvurdering av læringsmiljø;

Det mest gledelige for både 7. og 10.trinn høsten 2015 er mobbetallene. Re har lavere mobbetall for begge trinn sammenlignet med Vestfold, landet og kommunegruppe 8. På de andre indikatorene er elevene på 7.trinn i Re mer fornøyd og likt på "mestring" sammenlignet med andre. Det er veldig bra!

10.trinn har noe å gå på for flere av områdene. Elevdemokrati er det som peker seg spesielt ut, men også de andre områdene må det jobbes aktivt med for å heve. Rådmannen har tro på at omgivelsene i en ny skole også vil virke positivt på elevenes trivsel.

Skoleeiers egenvurdering av andel elever som har opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere;

På både 7. og 10. trinn er det så få elever som sier at de blir mobbet 2-3 ganger i måneden at det blir prikket og ikke kommer som prosent. Det er fantastisk! Likevel må vi ikke tro at jobben er gjort. Det systematiske arbeid med forebygging og avdekking skal fortsette i Reskolen. Et barn som opplever mobbing er ett for mye.

5.2.5 Revisors vurderinger og konklusjon – problemstilling 1

Re kommunes forsvarlige system

Revisors hovedkonklusjon er at Re kommune, som skoleeier, kan dokumentere at de har utarbeidet et forsvarlig system i henhold til opplæringslova § 13-10.

I henhold til opplæringsloven § 13-10 skal skoleeier ha et forsvarlig system. Skoleeier står i utgangspunktet fritt til å utforme sitt eget system, men et forsvarlig system skal være egnet til å avdekke mangler i forhold til regelverket og skal sikre adekvate oppfølgingstiltak. Systemet skal videre kunne dokumenteres skriftlig. Revisor vurderer at Re kommune, som skoleeier, har utarbeidet et forsvarlig system for å sikre at kravene i § 9A i opplæringslova med forskrifter blir oppfylt. Det forsvarlige systemet er beskrevet i dokumentet *System for kvalitetsvurdering av virksomhet etter opplæringsloven i Re kommune*, med tilhørende interne rutiner og dokumenter.

Overordnede rutiner og system for skoleskyss

Re kommune, som skoleeier, har ansvar for nødvendig tilsyn med grunnskoleelever før og etter undervisningstiden, samt under skoleskyss ved behov. Dette for å ivareta elevenes rett til et godt psykososialt miljø, jf. opplæringslovens § 7-4. Revisor vurderer at Re kommune, gjennom kommunens *Ordensreglement for skolene i Re*, har regler som også gjelder for elevene også på skolevei/skoleskyss. Skolene plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med ordensreglementet. Videre har skolene i Re ordninger for å ha tilsyn med elevene når de venter på bussen. Re kommune har pt. ingen ordning hvor ansatte følger elevene på skolebussen. Tilbakemeldinger fra Ramnes skole og Revetal ungdomsskole, som fremgår av problemstilling 2, kan tyde på at skolene ønsker enda tydeligere rutiner knyttet til ivaretagelse av det psykososiale miljøet ved skoleskyss.

Årlige tilstandsrapporter

I henhold til opplæringsloven § 13-10 plikter skoleeier å utarbeide en årlig rapport om tilstanden innenfor grunnskoleopplæringen, samt at skoleeier v/kommunestyret drøfter rapporten. Re kommune utarbeider årlig tilstandsrapporter i tråd kravet i opplæringslova § 13-10. Revisor har foretatt en gjennomgang av innholdet i den siste utarbeidede tilstandsrapporten, som omhandler skoleåret 2015/ 2016, og vurderer at rapporten blant annet

belyser de obligatoriske læringsmiljøindekser knyttet til Læringsmiljø. Vi registrerer også at denne rapporten blant annet viser lave mobbetall både på 7. og 10. trinn.

5.3 Problemstilling 2

I HVILKEN GRAD DRIVER SKOLEN ET SYSTEMATISK OG KONTINUERLIG ARBEID FOR Å SIKRE ET GODT LÆRINGSMILJØ FOR ELEVENE?

5.3.1 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er hentet fra:

- Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). LOV-1998-07-17-61.
- Rundskriv Udir-2-2010: Retten til et godt psykososialt miljø. <http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Laringsmiljo/Udir-2-2010-psykososialt-miljo/>
- Rundskriv Utdanningsdirektoratet 4-2014- Systemrettet arbeid etter opplæringslovens § 9 a. <http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/etter-tema/Laringsmiljo/Udir-4-2014-Systemrettet-arbeid-etter-opplaringsloven-kapittel-9a/>

Skolemiljø/ læringsmiljø

Med læringsmiljø menes *de kulturelle, relasjonelle og fysiske forholdene på skolen som har betydning for elevenes læring, helse og trivsel*. Begrepet ”læringsmiljø” blir brukt på litt ulike vis i ulike sammenhenger. Utdanningsdirektoratet har i flere år hatt en satsning på bedre læringsmiljø i skolen og bruker begrepet synonymt med det som i § 9a i opplæringslova blir kalt ”skolemiljø”. Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager omhandler også skolens og barnehagens skolemiljø. Elevene er også vernet mot diskriminering og trakassering gjennom reglene i likestillings- og diskrimineringslovene (likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering). Alle disse fire lovene har regler om at ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner har plikt å forebygge og søke å hindre at det skjer diskriminering og trakassering på bakgrunn av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag om nytt kapittel om skolemiljø i opplæringsloven, hvor det foreslås en ny, rendyrket aktivitetsplikt for skolene. Det foreslås også en ny håndhevsingsordning der Fylkesmannen kan gripe inn ved brudd på aktivitetsplikten. Status i saken per mai 2017 er at Stortingets førstegangsbehandling er gjennomført.

Det er en omfattende nasjonal satsning på bedre læringsmiljø, og Utdanningsdirektoratet spiller en sentral rolle i denne forbindelse. Gjennom Utdanningsdirektoratets nettsteder som [Skoleporten](#) og [Læringsmiljø](#) forefinnes både nøkkeltall for grunnskoleopplæringen og relevant informasjon om å skape et godt og inkluderende læringsmiljø. Utdanningsdirektoratet administrerer også Foreldreundersøkelsen og Elevundersøkelsen. I Foreldreundersøkelsen kan foreldre og foresatte til elever fra 1. trinn til og med Vg1 få si sin mening om elevenes læring og trivsel, og samarbeidet mellom hjem og skole. Det er frivillig for skolene om de ønsker å gjennomføre denne undersøkelsen. Elevundersøkelsen er en årlig undersøkelse der elevene får

si sin mening om læring og trivsel i skolen. Disse svarene skal brukes av skolen, kommunen og staten for å gjøre skolen bedre. I høstsemesteret er det obligatorisk for skolen å gjennomføre elevundersøkelsen på 7. og 10. trinn.

Av opplæringslovens § 9a-1 fremkommer det overordnede kravet til elevenes skolemiljø frem:

”Alle elever i grunnskolar og videregående skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.”

Retten gjelder i undervisningssituasjonen, på skoleområdene, på skoleturer og skoleveien. Dette er nærmere presisert i opplæringslovens §§ 9a-2 (krav til det fysiske miljøet) og 9a-3 (krav til det psykososiale miljøet). I opplæringslova § 9a-4 står det videre beskrevet at skolen skal aktivt drive et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme *helse, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll)*. Elevdeltakelse i skolemiljøet er beskrevet i § 9a-5, hvor det poengteres at elevene skal engasjeres i planleggingen og gjennomføringen av det systematiske arbeidet for helse, miljø og sikkerhet ved skolen. Informasjonsplikt og uttalerett er beskrevet i § 9a-6 og innebærer at ulike utvalg, elevrådet og foreldrerådet skal holdes løpende oppdatert om alle forhold som er av vesentlig betydning for skolemiljøet. Retten til et godt psykososialt miljø blir utdypet i Utdanningsdirektoratets rundskriv 2-2010. Her fremheves:

- Elevenes individuelle rett til et godt psykososialt miljø.
- Skolens handlingsplikt til å sikre at enkeltelevens rett oppfylles.
- Elevenes/ foreldrenes rett til å be om tiltak og skolens saksbehandling.

I tillegg til å arbeide individrettet, skal skolen også arbeide systemrettet for å sikre et godt skolemiljø. I rundskriv fra Utdanningsdirektoratet 4-2014 gjennomgås kravene til skolens systemrettede arbeid etter opplæringsloven kapittel 9 a. I rundskrivet fremheves:

- Skolens ansvar for å arbeide systematisk for å fremme elevenes helse, miljø og sikkerhet. Dette oppnås ved at skolen arbeider kontinuerlig og systematisk for å sikre et godt miljø hvor problemer oppdages og tas hånd om i tide.
- Involvering av elever og brukerorgan. En viktig del av det systematiske skolemiljøarbeidet er involveringen av elevene og brukerorgan ved skolen.

Hensikten med det systematiske skolemiljøarbeidet er å sikre at elevenes rett oppfylles ved at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for et godt miljø og sikrer at problemer oppdages og håndteres i tide. Skolene avgjør selv hvordan de organiserer arbeidet med internkontroll etter kapittel 9a så lenge de kan påvise at de har et system og at dette brukes for å vurdere om kravene i kapittel 9a er oppfylt og følger opp resultatene fra disse vurderingene. Skoleledelsen har ansvaret for den daglige oppfølgingen av skolens systematiske arbeid. Skolens ledelse ved rektor skal følge med og har ansvaret for at det systematiske arbeidet er aktivt, systematisk og planmessig.

Med utgangspunkt i ovennevnte, har revisor utledet følgende revisjonskriterier:

Skolen må oppfylle kravene etter opplæringsloven § 9a om elevenes skolemiljø. Skolen må vise til at de arbeider både systemrettet og individrettet etter opplæringslovens § 9a. Revisor vil videre se nærmere på følgende krav i loven:

- *Det psykososiale arbeidet – oppl. § 9a-3 og §9a-4*
- *Elevdeltakelse, informasjonsplikt og uttalerett, oppl. §§ 9a-5 og 9a-6 og kapittel 11.*
- *I tillegg har vi sett særskilt på Skoleskyss*

For å få svar på denne problemstillingen har vi valgt ut Ramnes skole og Revetal ungdomsskole for særskilt kontroll. Vi har også vurdert det psykososiale miljøet knyttet til skoleskyss ved disse skolene.

5.3.2 Det psykososiale arbeidet

Revisjonen har hatt møter med ledelsen ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskole, samt elevrådet ved Revetal ungdomsskole, for å undersøke hvordan skolene jobber med å sikre et godt læringsmiljø for elevene. Vi har også sett på resultatene av de årlige elevundersøkelsene ved disse skolene, og stilt spørsmål i form av spørreundersøkelse til undervisningspersonell, SFO og FAU om temaet ved ovennevnte skoler.

Skolen skal i henhold til opplæringsloven, § 9a-3 og 9a-4:

1. Drive et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme helse, miljø og sikkerhet til elevene (internkontroll), herunder blant annet:
  - Sette konkrete mål for skolemiljøet, kartlegge utfordringene og planlegge og iverksette tiltak for å nå målene.
  - Skolen må ha rutiner for å følge med på skolemiljø og den enkelte elevs opplevelse av det, herunder klare rutiner for hvordan problemer som for eksempel mobbing skal avdekkes og håndteres.
2. Arbeide aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø
3. Ansatte i skolen skal ved mistanke om at elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger, undersøke saken og varsle skoleledelsen og ved behov gripe direkte inn selv.
4. Hvis en elev eller foreldre ber om tiltak vedrørende det psykososiale miljøet, skal skolen snarest mulig behandle saken etter enkeltvedtak i forvaltningslova.

5.3.2.1 Skolenes rutiner, planer, mål og arbeid for det psykososiale skolemiljøet

Ramnes skole

Ramnes skole har diverse rutiner/ dokumenter/ planer for arbeidet for å sikre et godt læringsmiljø, som:

- *Sosial læreplan for Ramnes skole*
- *Rutine ved avdekking av mobbing (felles for Re kommune)*

- *Skolens ordensregler - Trivselsloven for barn og unge ved Ramnes skole*
- *Virksomhetsplan 2017 for Ramnes skole*
- *Skjema for utviklingssamtaler – med tema: Teamarbeid, læringsmiljø, vurdering av læringsresultat*
- *Årshjul med hva de ansatte skal jobbe med gjennom skoleåret*

I tillegg gjelder Re kommunes felles rutiner på området, som fremkommer av problemstilling 1.

I følge Ramnes skoles virksomhetsplan for 2017 er skolen i gang med å samordne de lokale planene med kommunens planer, da disse er delvis overlappende. I følge virksomhetsplanen må den sosiale læreplanen ha en mer SmART-profil og den må henge sammen med plan for å forebygge mobbing. **Virksomhetsplan** inneholder blant annet mål for skolen, og skolens hovedmål er;

- *Alle elever opplever faglig og sosial utvikling.*

Innenfor temaet sosial utvikling, skal alle klasser arbeide SmART³. Når det gjelder mål for elevenes faglig utvikling er det definert fokusområder i virksomhetsplanen. I følge **Sosial læreplan** er målet;

- *Ramnes skole skal ha robuste elever som trives og lærer.*

Det fremgår av planen hvilke fokusområdet/ sosiale ferdigheter/ tiltak skolen skal jobbe med på de ulike klassetrinnene.

I følge intervju med ledelsen ved skolen, jobber de kontinuerlig med arbeidet knyttet til læringsmiljøet, både forebyggende og med tiltak i aktuelle saker.

Ramnes skole har også verktøy for å vurdere kvaliteten på opplæringen, herunder vurdering av læringsmiljø. Disse verktøyene er blant annet at det gjennomføres elevundersøkelser for alle elever fra 5. – 7. trinn (obligatorisk på 7. trinn). Videre gjennomføres det trivselsundersøkelser for 1. – 4. trinn. Det gjennomføres også årlig foreldreundersøkelser og medarbeiderundersøkelser hvert annet år.

I spørreundersøkelsene fokuserte revisor også på å få synspunkter på hvorvidt skolen har satt seg konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene. Tabell 5 viser funn fra spørreundersøkelsene:

---

³Prosjekt SmART oppvekst, er et prosjekt som har vokst fram etter lengre tids utviklingsarbeid i Re kommune. Fundamentet i prosjektet er hentet fra flere metoder, i hovedsak basert på ART- *AggressionReplacement Training* og AI – *AppreciativeInquiry*. ART er en metode som trener og styrker barns sosiale kompetanse, bl.a. sinnemestring, og AI er en metode eller filosofi, basert på den positive psykologien som brukes i utvikling av organisasjoner. I SmART settes disse to metodene sammen og utfyller hverandre til et nytt og helhetlig verktøy.

Tabell 4: Undervisningspersonell/ SFO/ FAU – Ramnes skole – skolens konkrete mål for å oppnå et godt psykososialt miljø.								
Påstand		Helt uenig	Delvis uenig	Verken uenig eller enig	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke	Totalt
<i>Skolen har konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene</i>	<i>Skolen</i>	--	3,7 %	--	37,04 %	48,15 %	11,11 %	100 % (N=27 ansatte)
	<i>FAU</i>	--	10 %	--	50 %	20 %	20 %	100 % (N=10 FAU)

Hovedvekten av respondentene, både de ansatte og FAU-representantene, er delvis enig/ helt enig i at skolen hadde satt konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene.

I tillegg til ovennevnte rutiner, planer og verktøy for arbeidet med læringsmiljøet ved Ramnes skole, har ledelsen ved skolen oversendt en oversikt over hva skolen blant annet gjør av forebyggende arbeid og tiltak for å sikre et godt psykososialt miljø for elevene:

• Ordens- og oppførselsreglement for Ramnes skole gjennomgås ved skolestart i alle klasser
• Hver klasse lager egne klasseregler
• Klassene jobber med klassemiljø kontinuerlig
• Trivselsloven gjennomgås ved oppstart. Den er revidert i det siste.
• Gjennomgang av handlingsplan mot mobbing på alle foreldremøter (rektor)
• Skolen gjennomfører trivselsundersøkelser/ elevundersøkelser. I tillegg abonnerer vi på «klassetrivsel.no»
• Ledelsen har halvårlige utviklingssamtaler med alle team der dette er et av temaene. Vi gjennomgår resultatene fra elevundersøkelsen og trivselsundersøkelsen. Disse danner grunnlag for tiltak.
• Elevene følges opp med elevsamtaler gjennom året
• SFO har ordninger for å «se alle barna».
• TT (tværfaglig team) har 6 møter i året
• SMU (Skolemiljøutvalg) har 3 møter i året
• Elevrådet jobber aktivt for et godt miljø.
• De har vennskapsuker med trivselsledere og arrangerer aktivitetsdager/ annerledesdager.
• Skolen har to vennebenker.
• Det jobbes med å få trivselsledere hele året.
• SmART – arbeid i alle klasser
• Klassens time
• Sosial læreplan
• Liten gruppe på 5. trinn.
• Samarbeid med familieteamet
• Skolen har ansatt to barnevernspedagoger for å jobbe rundt enkeltelever og det psykososiale miljøet
• Spisskompetanse i ledelsen på å takle utfordrende elever med ulike problemområder
• Det settes opp egen plan for inspeksjon i friminuttene
• Skolen har bussvakter til alle bussavganger
• Skolen har spesialvakter på enkeltelever
• To utviklingssamtaler i året med elev/foresatte og kontaktlærer.
• Helsesøster har fast møtetid på skolen. Hun har samtaler med enkeltelever.
• SFO har elevsaker på alle personalmøter.(ukentlig)
• Skolen har storTEAMmøter der elevsaker er fast post
• Skolen gjennomfører stoppsamtaler

<ul style="list-style-type: none">
• Kort morgenmøte alle dager for info om endringer i dagsplaner mm. Her blir det gitt orientering om elever som må ha et ekstra tilsyn i friminuttene.
<ul style="list-style-type: none">
• SFO har tett kontakt med foresatte. Det brukes konstruktivt for å ta opp episoder/ andre forhold rundt eleven.

Ledelsen ved Ramnes skole har opplyst at de har hatt utfordringer knyttet til enkelte skoletrinn, som har krevd store ressurser fra staben.

I følge ledelsen ved skolen er det også en utfordring å ha nok kompetanse om elevenes psykososiale tilstand, og det er også viktig med et samarbeid mellom de ulike instansene som er knyttet til veiledning av barna. Lærere kan oppleve at eksempelvis BUPA kan komme inn med veiledning, men kan oppleve at det er få fasitsvar og at man må komme med de gode tiltakene selv.

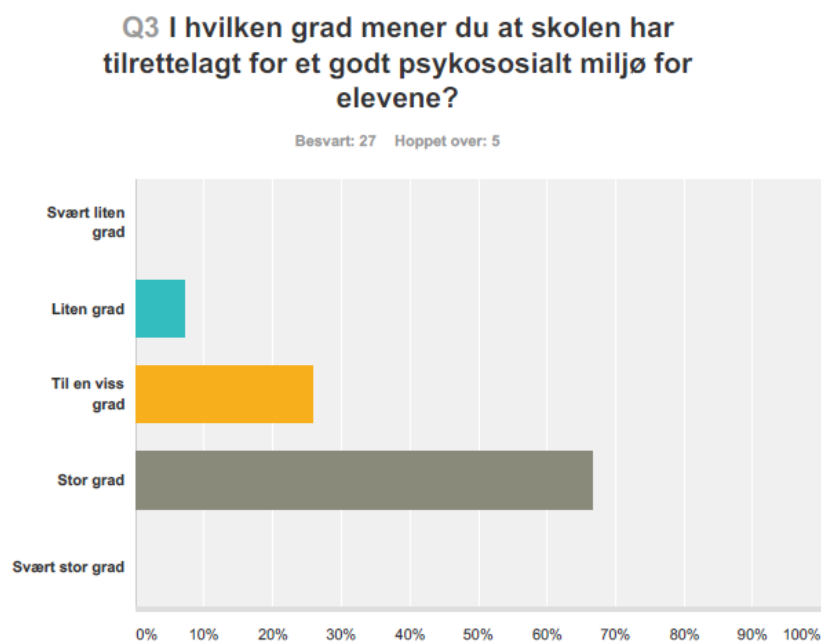
Videre opplyses det fra skoleledelsen at det er flere arenaer hvor man kan diskutere med kommunen/ skoleeier. Det er blant annet faste ledermøter og teamledelse hvor rektor kan komme med innspill. Rektor synes at det fungerer bra. Rektor opplever også at de kan få støtte i enkeltsaker av skoleeier. Videre uttrykte rektor at det hadde vært positivt om alle skolene i Re kunne ha vært med på Læringsmiljøprosjektet.

I forbindelse med elevenes overgang til ungdomsskolen, gjennomføres det blant annet kartleggingssamtaler. Videre har ungdomsskolen en dag de besøker skolen, og hvor elevene ved ungdomsskolen forteller om hvordan det er å gå på ungdomsskolen. Dette oppleves som positive tiltak for elevene.

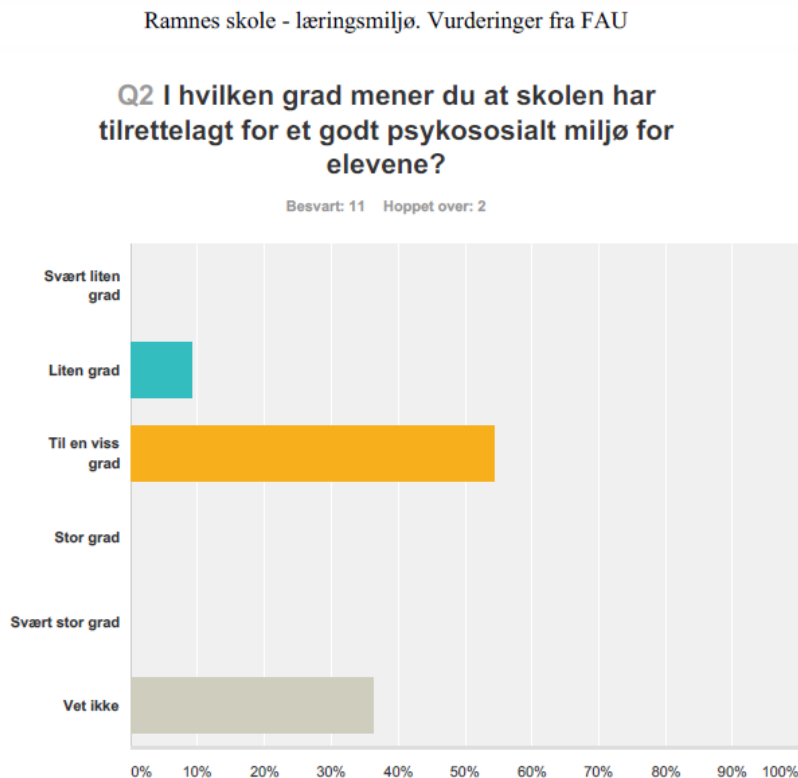
Vurderinger fra ansatte/FAU

Undervisningspersonell, SFO og FAU ble spurt om i hvilken grad de mener at Ramnes skole har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene:

Ramnes skole - psykososialt miljø. Vurderinger av undervisningspersonell og SFO

Figur 1 – Vurderinger fra undervisningspersonell og SFO – Ramnes skole

Figur 2 – Vurderinger fra FAU – Ramnes skole

Hovedandelen av de ansatte mener at skolen har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene, mens FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet.

Revisors vurdering Ramnes skole:

Revisor vurderer at Ramnes skole har utarbeidet rutiner, planer og mål for å fremme et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, i tråd med opplæringslova § 9a-3 og § 9a-4. Revisor kan imidlertid ikke se at virksomhetsplanen inneholder konkrete mål med tilhørende tiltak for det systematiske arbeidet knyttet til opplæringslova §§ 9a-3 og 9a-4. Sosial læreplan inneholder imidlertid tiltak som skal gjennomføres på de ulike klassetrinnene. Spørreundersøkelsene gir delvis støtte til at FAU og ansatte ved skolen opplever at skolen har konkrete mål i arbeidet. Videre har vi registrert at Ramnes skole har fokus på forebyggende arbeid, skolen jobber kontinuerlig med dette, og har satt i gang en rekke tiltak for å sikre et godt psykososialt miljø ved skolen. Det settes blant annet inn tiltak i aktuelle saker. Vi registrerer også at hovedandelen av de ansatte mener at skolen har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene, mens FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet.

Revetal ungdomsskole

Revetal ungdomsskole har diverse rutiner/ dokumenter/ planer for arbeidet for å sikre et godt læringsmiljø, som:

- *Virksomhets- og handlingsplan for 2017*
- *Internkontroll § 9a*
- *Rutine for ivaretagelse av det fysiske skolemiljøet – opplæringsloven § 9a-2*

- *Rutine for ivaretagelse av det psykososiale miljøet Opplæringslovens § 9a-3*
- *Rutine ved avdekking av mobbing (felles for Re kommune)*
- *Behandling av henstilling til tiltak og klager etter opplæringslovens § 9a*
- *Årshjul med månedsoversikter med hva som skal gjennomføres gjennom skoleåret*
- *Eksempel om henstilling om tiltak §9a*
- *Info angående klageretten*
- *Klage på enkeltvedtak – manglende svar på enkeltvedtak*

Virksomhets- og handlingsplanen 2017 inneholder blant annet kort- og langsiktige mål med tiltak.

Dette gjelder også **kortsiktige mål** knyttet til elevenes læringsmiljø for 2017, som:

- *Kollegiet opplever at vi har fokus på et trygt og godt læringsmiljø – gode relasjoner, klasseledelse, klassemiljø.*
- *Det er satt mål for elevundersøkelsen, som vi etterser. Dette er drøftet i elevråd og SMU.*
- *Vi har god kontroll på elevenes utvikling faglig og psykososialt.*

Langsiktige mål, for perioden 2017-2019, som omhandler elevenes læringsmiljø;

- *Elevene ved RUSK har et godt læringsmiljø, også til og fra skolen.*
- *Foreldrene ved RUSK tas med på viktige avgjørelser som berører elevenes læring og skolemiljø.*

Til ovennevnte kortsiktige og langsiktige mål er det nedfelt ulike tiltak for å nå målene.

Revetal ungdomsskole har også verktøy for å vurdere kvaliteten på opplæringen, herunder vurdering av læringsmiljø. Disse verktøyene er blant annet at det gjennomføres elevundersøkelser for alle elever fra 8. – 10. trinn (obligatorisk kun på 10. trinn). Det gjennomføres også årlig foreldreundersøkelser og medarbeiderundersøkelser hvert annet år. Ansatte og FAU ved skolen ble i spørreundersøkelsene spurt om hvorvidt skolen har satt seg konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene. Tabell 6 viser funn fra spørreundersøkelsene:

Tabell 5: Undervisningspersonell/ FAU – Revetal ungdomsskole – skolens konkrete mål for å oppnå et godt psykososialt miljø.								
Påstand		Helt uenig	Delvis uenig	Verken uenig eller enig	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke	Totalt
<i>Skolen har konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene</i>	<i>Skolen</i>	2,63 %	--	5,26 %	28,95 %	63,16 %	--	100 % (N=38 ansatte)
	<i>FAU</i>	--	25 %	25 %	25 %	16,67 %	8,33 %	100 % (N=12 FAU)

Hovedvekten av undervisningspersonellet er helt enig i at skolen hadde satt konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene. Vi registrerer at FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet.

I følge intervju med ledelsen ved skolen, jobbes det kontinuerlig med arbeidet knyttet til læringsmiljøet, både forebyggende og med tiltak i aktuelle saker. Revetal ungdomsskole har de to siste årene vært med i Læringsmiljøprosjektet, som ifølge ledelsen har gitt skolen nyttige verktøy i arbeidet med læringsmiljøet. Elevundersøkelsene de siste årene viser også at skolen har hatt en positiv utvikling knyttet til mobbetall.

Hovedmålet i læringsmiljøprosjektet er å forbedre læringsmiljøet og å redusere mobbing på skolen. Prosjektet er ledet av Utdanningsdirektoratet og Læringsmiljøsenenteret. Personalet skolerer i hvordan man avdekker og stopper mobbing, samt hvordan man kan jobbe forebyggende. En ny handlingsplan mot mobbing er under utarbeidelse, og denne vil etter hvert bli tilgjengelig her på skolens hjemmeside. I følge ledelsen ved Revetal ungdomsskole, har skolen hatt stort utbytte av læringsmiljøprosjektet. I all hovedsak omhandlet prosjektet om å avdekke, håndtere og følge opp med tiltak. Prosjektet varte i to år med jevnlig oppfølging og veiledning. Relasjonen mellom lærer - elev har, ifølge ledelsen ved skolen, vært viktig. Skolen har standarder for klasseledelse, og dette har skolen jobbet mye med. Skolen har også fokus på å jobbe kollektivt. Det skal ikke være mine og dine elever- det er viktig at det forstås som våre elever. Skolen ønsker å uttrykke overfor elevene at dørene er åpne i tilfelle de ønsker å henvende seg til ledergruppen. Det jobbes tett i ledergruppen, og står man overfor situasjoner diskuteres det om det er utfordringer knyttet til miljø eller læring. I følge ledelsen ved Revetal ungdomsskole, har Re kommune mange team/ system som fungerer bra, det oppleves at det er kort vei til eksempelvis barnevernet og PPT- og det er en styrke i Re kommune.

For å avdekke læringsmiljøet har skolen, gjennom Læringsmiljøprosjektet, fått et godt systematisk verktøy ved gjennomføring av ikke-anonyme undersøkelser. Spørreundersøkelsen danner utgangspunkt for utarbeidelse av sosiogram/ vennediagram. Dette er et visuelt verktøy som viser hvilke elever som er sårbare. En fordel med slike diagram er at alle som jobber med klassen, får et bevisst forhold og oversikt over hvem som er sårbare. Etter denne kartleggingen følges de sårbare elevene opp med samtaler med mer.

Ledelsen ved ungdomsskolen opplyser også at det er viktig for kommunen at det lages et godt system for ivaretagelse av den psykiske helsen til barn og ungdom. Et barn eller en ungdom som er utsatt for mobbing, kan oppleve at vonde følelser kan blusse opp senere. Har du opplevd mobbing på barneskolen, har du med deg vonde erfaringer når du starter på ungdomsskolen. Ungdomsskolen har overføringsmøter og dialog med barneskolene om dette.

I følge ledelsen ved skolen er det liten tvil om at elevenes digitale hverdag er en utfordring i forbindelse med arbeidet med skolemiljøet. Dette er en utvikling, som man ikke har sett så mye på barneskolen, men når de starter på ungdomsskolen så begynner dette å bli ganske uoversiktlig. Hva elevene gjør på fritiden på sosiale medier, gir også konsekvenser for skolemiljøet.

Skoleledelsen opplyser at selve håndteringen av situasjoner/ saker er sentralt for skolen. Det ble vist til felles rutine for avdekking av mobbing. Den er kjent blant ansatte, og det er stort sett kontaktlærer som har ansvaret for å melde fra om mobbing. Like fullt er det viktig at alle forstår sin handlingsplikt. Dette gjelder for alle som jobber ved skolen.

Er det en mobbesak, så er skolen raske med å fatte et enkeltvedtak. Det er ganske hyppige oppfølgingsmøter når det er fattet vedtak. Skolen er ikke redde for å fatte enkeltvedtak, og da får man en god ramme rundt oppfølgingen. Selv om det ikke fattes enkeltvedtak med en gang, så utarbeides det en logg. Det som er vanskelig er hvis man har en forskjellig opplevelse av hva som er kjernen i saken. Og det er et faktum at jo eldre elevene blir, jo vanskeligere blir det å løse konfliktene.

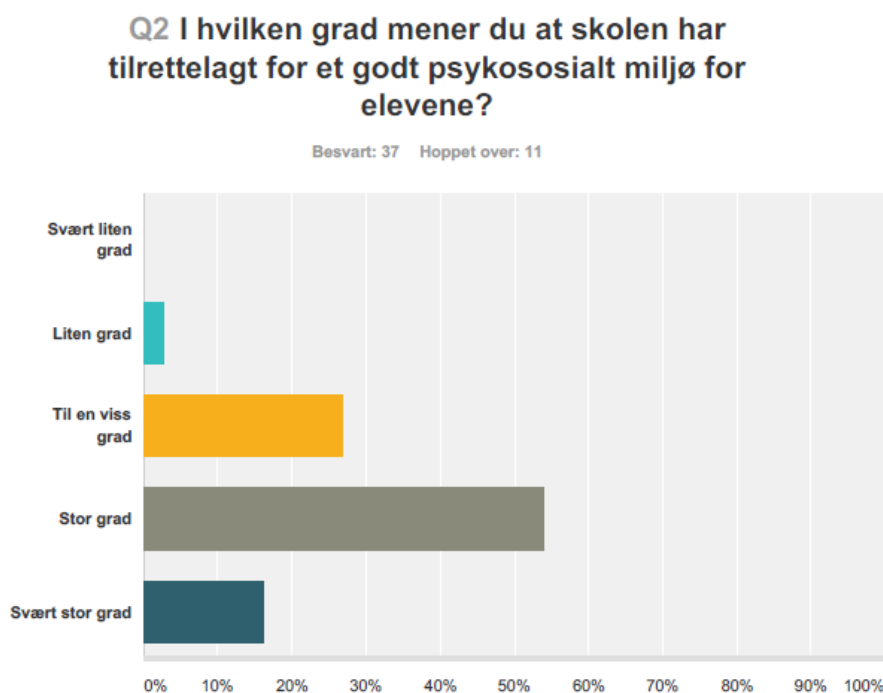
Ledelsen ved skolen ser også frem til at nybygget er klart, da det fysiske miljøet innvirker på det psykososiale miljøet. Det nye bygget har kvaliteter ved seg, som også er positivt. Lærerne får sine arbeidsrom i nærheten av sine trinn, noe som også muliggjør at lærerkollegiet er tettere på sine elever, ifølge ledelsen. Elevene har vært med å utforme hvordan skolen skal bygges, og dette har også vært positivt, ifølge ledelsen.

Ledelsen ved skolen fokuserte på at det må jobbes kontinuerlig med dette arbeidet, og det er den daglige jobbingen som gir resultater. Man er heller ikke bedre enn det svakeste ledd, og skolen må alltid være fokusert på at alle på skolen engasjerer seg.

Vurderinger fra ansatte/SFO/FAU

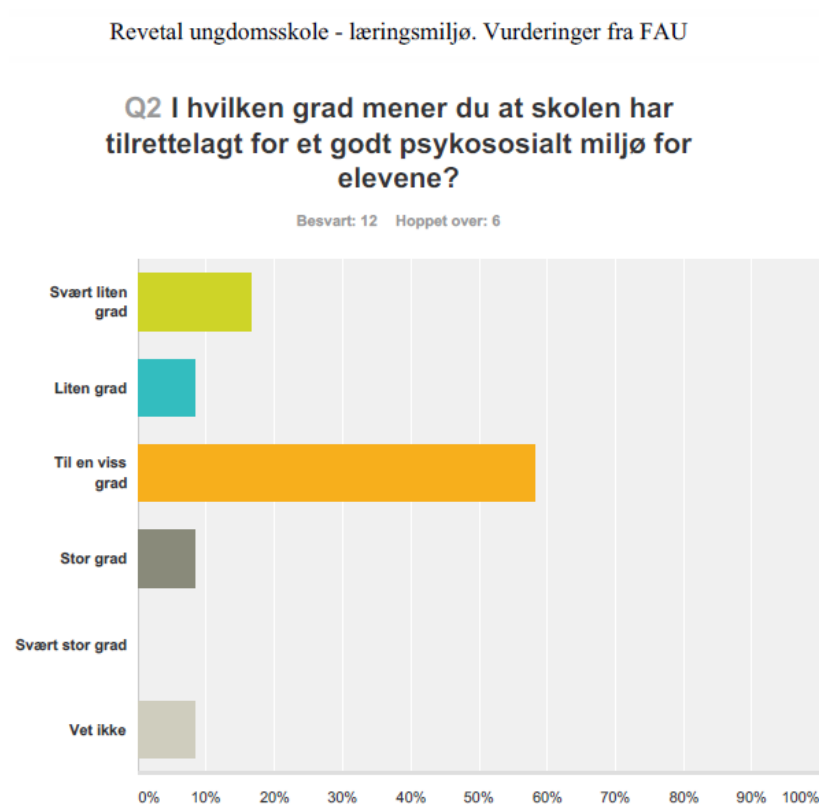
Undervisningspersonell, SFO og FAU ble spurt om i hvilken grad de mener at Revetal ungdomsskole har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene:

Revetal ungdomsskole - psykososialt miljø. Vurderinger av undervisningspersonell

Figur 3 – Vurderinger fra undervisningspersonell – Revetal ungdomsskole

Figur 4 – Vurderinger fra FAU – Revetal ungdomsskole

Figur 3 og 4 viser at hovedandelen av de ansatte ved Revetal ungdomsskole mener også at skolen har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene, mens FAU-representantene er mer negative i tilbakemeldingene. 25 % mener at skolen i svært liten grad eller liten grad har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene.

Revisors vurdering Revetal ungdomsskole:

Revisor vurderer at Revetal ungdomsskole har utarbeidet mål, planer og rutiner for å fremme et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, i tråd med opplæringslova § 9a-3 og § 9a-4. I skolens virksomhetsplan for 2017 er det nedfelt både kortsiktige og langsiktige konkrete mål for læringsmiljøarbeidet med tilhørende konkrete tiltak.

Spørreundersøkelsene viser at hovedandelen av de ansatte mener at skolen har satt konkrete mål i arbeidet med å oppnå et godt psykososialt miljø for elevene, mens FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet.

Revetal ungdomsskole har, gjennom deltakelse i Læringsmiljøprosjektet, fått en rekke nyttige verktøy i arbeidet med læringsmiljøet. Videre har ledelsen ved skolen opplyst at det jobbes kontinuerlig med arbeidet knyttet til læringsmiljøet, både forebyggende og med tiltak i aktuelle saker. Elevundersøkelsene de siste årene viser også at skolen har hatt en positiv utvikling knyttet til mobbetall.

Tilbakemeldinger fra de ansatte ved ungdomsskolen viser at hovedandelen mener at skolen har tilrettelagt for et godt psykososialt miljø for elevene, mens FAU-representantene er mer negative i tilbakemeldingene.

5.3.2.2 Vurdering av skolemiljøet - elevundersøkelsene

En sentral kilde for vurderinger av det psykososiale miljøet, er de årlige elevundersøkelsene som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Funn fra elevundersøkelsene på 7. og 10. trinn forefinnes på Utdanningsdirektoratets nettsider. Se vedlegg 3 for revisors oppsummering av indikatorer og presiseringer under temaet ”Læringsmiljø”.

Elevundersøkelsene på 7. og 10. trinn er obligatoriske. Foreldrenes tilbakemeldinger er sentralt for å utvikle et godt skolemiljø. Utdanningsdirektoratet har også utarbeidet en frivillig foreldreundersøkelse, hvor de ulike spørsmålene tar for seg en rekke temaer som gjelder trivsel, læring og samarbeid hjem-skole. Den nettbaserte undersøkelsen kan besvares av foresatte med barn på 1. trinn til og med Vg1 og kan gjennomføres både på våren og høsten. Undersøkelsen kan bestilles av rektor eller skoleeier, og kan gjennomføres på den enkelte skole.

I følge kommunalsjef for Oppvekst og kultur har Re kommune valgt å gjennomføre elevundersøkelsen fra 5. til 10. trinn, og ikke kun for det obligatoriske 7. og 10. trinn. Hvert trinn på hver skole kan da analysere undersøkelsen og treffe tiltak etter hva de ser. Selve undersøkelsen er anonym, men ettersom man kan se resultater trinnvis og per skole, vil dette kunne gi indikasjoner på hvem det kan gjelde hvis noen har oppgitt at de eksempelvis har vært utsatt for mobbing, noe som muliggjør en tettere oppfølging. I tillegg gjennomfører hver skole også en ikke-anonym undersøkelse på mobbing. Dette er et eget skjema som de behandler i klassen. Elevundersøkelsen er anonym, og sammen med den ikke-anonyme undersøkelsen om mobbing, har skolene et godt grunnlag for å få elevenes vurderinger av det psykososiale miljøet i følge kommunalsjefen.

I tillegg til elevundersøkelsene, gjennomføres det foreldreundersøkelser fra 5. trinn. I følge kommunalsjefen kan mange skoler vise til en svært god svarprosent på foreldreundersøkelsen, men vi ser at svarprosenten daler på ungdomsskolen.

Nedenfor har vi tatt inn data fra de obligatoriske elevundersøkelsen ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskole.

Ramnes skole

Elevundersøkelsen - funn fra 7. trinn – 2014/15, 2015/16 og 2016/17

I undersøkelsen blir elevene bedt om å gradere svarene sine ut fra en skala fra 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbing på skolen hvor lav verdi er positivt og andel elever som opplever mobbing som viser andelen elever (prosent). Vi har sammenlignet tallene for Ramnes skole og alle barneskolene i Re kommune samlet med tallene for snittet for Vestfoldkommunene.

**Tabell 6: Indikatorer og nøkkeltall.
Ramnes skole, Re kommune og Vestfold fylke
(offentlige skoler).
Periode: 2014-15, 2015-2016 og 2016-17**

Indikatorer	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7	Trinn 7
	Ramnes skole	Re kommune	Vestfold	Ramnes skole	Re kommune	Vestfold	Ramnes skole	Re kommune	Vestfold
	2014-15	2014-15	2014-15	2015-16	2015-16	2015-16	2016-2017	2016-2017	2016-2017
Læringskultur	3,9	4,1	4,1	4,3	4,2	4,1	4,1	4,3	4,1
Elevdemokrati og medvirkning	4	4,1	3,9	4,2	4,1	3,9	3,6	4,1	3,9
Faglig utfordring	4,1	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4	4,1	4,1
Felles regler	4,4	4,5	4,4	4,2	4,3	4,3	4,1	4,4	4,3
Trivsel	4,5	4,5	4,4	4,6	4,4	4,4	4,5	4,5	4,4
Mestring	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Støtte fra lærerne	4,7	4,7	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4	4,5	4,4
Motivasjon	3,8	4,1	4	4,3	4	4	4,1	4,1	4
Vurdering for læring	4,3	4,3	4,1	4,2	4,1	4	3,6	4,1	3,9
Støtte hjemmefra	4,4	4,6	4,4	4,5	4,4	4,5	4,4	4,4	4,5
Mobbing på skolen	1	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2	1,7	1,2	1,3

Revisors kommentarer til tabell 6 - 7. trinn;

- Ramnes skole hadde for 7. trinn en positiv utvikling på flere områder fra 2014-15 til 2015/16. Ramnes skole hadde imidlertid en negativ utvikling på de fleste områder fra 2015/16 til 2016/17, og Ramnes skole ligger på de fleste områder noe under snittet for alle skolene i Re i 2016/17. Indikatoren *mobbing på skolen* for skoleåret 2016-2017, hadde en betydelig økning fra de to foregående årene. Den siste elevundersøkelsen viste videre at 18 % på 7. trinn mente at de hadde vært mobbet. Dette jobber skolen med og tar på alvor. Skolen gjennomfører bl.a. Stopp-samtaler før det opprettes vedtak.
- Snittet for alle skolene i Re samlet har for 7. trinn hatt en positiv utvikling på flere områder fra 2015/16 til 2016/17.
- Tallene for Re kommune samlet i 2016/17 ligger noe høyere enn snittet for Vestfold på de fleste områder, som ligger på tilnærmet samme nivå for de tre skoleårene.

Tabell 7: Indikator og nøkkeltall Ramnes skole - 7. trinn	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Andel elever som har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent)	0,0	0,0	18,2

Revisors kommentar til tabell 7:

Ovennevnte tabell viser at 18,2 % av elevene på 7. trinn fra Ramnes skole i 2016-17 har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere. Ved revisors møte med ledelsen ved skolen var dette blant annet et tema, hvor ledelsen forklarte at de tok disse tilbakemeldingene alvorlig og jobbet med konkrete tiltak mot disse utfordringene. For

skoleåret 2014-15 og 2015-16 svarte ingen elever at de har blitt mobbet av elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere.

Revetal ungdomsskole

Elevundersøkelsen - funn fra 10. trinn – 2014/15, 2015/16 og 2016/17

I undersøkelsen blir elevene bedt om å gradere svarene sine ut fra en skala fra 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbing på skolen hvor lav verdi er positivt og andel elever som opplever mobbing som viser andelen elever (prosent). Vi har sammenlignet tallene for Revetal ungdomsskole med tallene for snittet for Vestfoldkommunene.

Tabell 8: Indikatorer og nøkkeltall. Revetal ungdomsskole og Vestfold fylke (offentlige skoler). Periode: 2014-15, 2015-2016 og 2016-17						
Indikatorer	Trinn 10	Trinn 10	Trinn 10	Trinn 10	Trinn 10	Trinn 10
	Revetal ungdomsskole	Vestfold	Revetal ungdomsskole	Vestfold	Revetal ungdomsskole	Vestfold
	2014-15	2014-15	2015-16	2015-16	2016-17	2016-17
Læringskultur	3,4	3,8	3,5	3,7	3,7	3,8
Elevdemokrati og medvirkning	3	3,3	2,9	3,3	3,1	3,4
Faglig utfordring	4,2	4,2	4	4,2	4,2	4,3
Felles regler	3,6	3,9	3,5	3,9	3,5	3,9
Trivsel	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Mestring	3,8	4	3,8	3,9	4,1	4
Utdanning og yrkesveiledning	4	3,9	3,7	-	3,8	3,9
Støtte fra lærerne	3,8	4	3,9	3,9	3,9	4
Motivasjon	3,5	3,6	3,3	3,5	3,4	3,6
Vurdering for læring	3,2	3,3	3,1	3,2	3,1	3,4
Støtte hjemmefra	3,9	4	3,8	4	4,1	4,1
Mobbet av andre elever på skolen	1,3	1,2	1,1	1,2	1,1	1,3

Revisors kommentarer til tabell 8 - 10. trinn;

- Revetal ungdomsskole hadde for 10. trinn en liten negativ utvikling på flere områder fra 2014-15 til 2015/16. Revetal ungdomsskole hadde imidlertid en positiv utvikling på de aller fleste områdene fra 2015/16 til 2016/17.
- Tallene viser også at Revetal ungdomsskole scorer noe lavere enn for Vestfold samlet på de fleste indikatorene for alle tre årene, med unntak av indikatoren *mobbet av andre elever på skolen* i 2016/17, hvor Re kommune har noe lavere verdi enn snittet for Vestfold begge årene. Dette er positive tall for Revetal ungdomsskole.
- Vi registrerer at Revetal ungdomsskole scorer lavest på indikatorene *Elevdemokrati og medvirkning* og *Vurdering for læring*. *Elevdemokrati og medvirkning* har hatt en noe positiv utvikling fra skoleåret 2015-2016 til skoleåret 2016-2017. Vi registrerer også at Vestfold har lavere tall på disse to indikatorene enn de øvrige indikatorene.
- Sammenligner vi tallene for 7. trinn for Re kommune samlet i tabellen foran, med tallene for 10. trinn (Revetal ungdomsskole) for skoleåret 2016-2017, ser vi at 10. trinn scorer lavere enn 7. trinn på de fleste indikatorene.

Vi har sett litt nærmere på elevdemokrati og medvirkning for 10. trinn, og kan presentere følgende tall for de fire siste skoleårene;

Tabell 9: Indikator og nøkkeltall Revetal ungdomsskole	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Elevdemokrati og medvirkning	3	2,9	3,1
Mobbet av andre elever på skolen	1,3	1,1	1,1

Elevundersøkelsen for 10. trinn for skoleårene 2015-16 og 2016-17, viste også at ingen elever har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent), se tabellen nedenfor;

Tabell 10: Indikator og nøkkeltall Revetal ungdomsskole – 10. trinn	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Andel elever som har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent)	8,8	.	.

Ovennevnte tabell viser at Re kommune har hatt en positiv utvikling knyttet til reduserte mobbetall.

5.3.2.3 Skolenes felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger

Alle elever har rett til et godt psykososialt miljø. Det betyr at skolemiljøet skal fremme helsen, trivselen og læringen til elevene. De skal blant annet ikke bli utsatt for krenkende ord og handlinger, verken fra medelever eller lærere. Krenkende ord og handlinger kan for eksempel være mobbing, vold, rasisme og utestenging, eller enkeltstående utsagn om utseende eller funksjonshemninger.

Nedenfor har vi tatt inn noen synspunkter fra ansatte og FAU knyttet til det psykososiale arbeidet ved skolene.

Ramnes skole

Respondentene spurt om følgende påstander:

Tabell 11: Undervisningspersonell/ SFO/ FAU – Ramnes skole - skolens felles forståelse og iverksettelse av tiltak basert på kjennskap til elevenes psykososiale miljø.							
Påstand	Helt uenig	Delvis uenig	Verken uenig eller enig	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke	Totalt
<i>Skolen har felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger</i>	--	3,85 %		73,08	15,38 %	7,69 %	100 % (N=26 ansatte)
<i>Det er mitt inntrykk at skolen har felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger</i>	--	--	10 %	30 %	50 %	10 %	100 % (N= 10 FAU)

<i>Mitt inntrykk er at skoleledelsen iverksetter gode tiltak når det avdekkes at en eller flere elevers rett til et godt psykososialt miljø ikke er blitt ivaretatt.</i>	--	11,11%	3,70 %	37,04 %	44,44 %	3,70 %	100 % (N=27 ansatte)
<i>Skoleledelsen iverksetter gode tiltak basert på kjennskapen til hvordan elevene opplever det psykososiale miljøet</i>	--	20 %	10 %	10 %	20 %	40 %	100 % (N= 10 FAU)

Revisors kommentar til tabell 11:

Tabellen viser at hovedandelen av undervisningspersonell/ SFO er delvis enig/ helt enig i at skolen har en felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger. Dette samsvarer i hovedsak også med svarfordelingen fra FAU- representantene. To FAU-representanter er imidlertid usikre på dette spørsmålet.

Hovedandelen av undervisningspersonell/ SFO er også delvis enig/ helt enig i at skoleledelsen iverksetter gode tiltak når det avdekkes at en eller flere elevers rett til et godt psykososialt miljø ikke er blitt ivaretatt. Etersom det er så få respondenter i FAU-gruppen, skal revisor være forsiktig med på tolke disse svarene, men svarfordelingen kan tyde på at gruppen er usikker på hvorvidt skoleledelsen iverksetter gode tiltak basert på kjennskapen til det psykososiale miljøet.

Revetal ungdomsskole

Tabell 12: Undervisningspersonell/ FAU – Revetal ungdomsskole - skolens felles forståelse og iverksettelse av tiltak basert på kjennskap til elevenes psykososiale miljø.							
Påstand	Helt uenig	Delvis uenig	Verken uenig eller enig	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke	Totalt
<i>Skolen har felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger</i>	--	10,53%	5,26 %	31,58 %	52,63 %	--	100 % (N=38 ansatte)
<i>Det er mitt inntrykk at skolen har felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger</i>	16,67 %	33,33 %	8,33 %	16,67 %	--	25 %	100 % (N= 12 FAU)
<i>Mitt inntrykk er at skoleledelsen iverksetter gode tiltak når det avdekkes at en eller flere elevers rett til et godt psykososialt miljø ikke er blitt ivaretatt.</i>	--	--	7,89 %	26,32 %	65,79 %	--	100 % (N=38 ansatte)
<i>Skoleledelsen iverksetter gode tiltak basert på kjennskapen til hvordan elevene opplever det psykososiale miljøet</i>	8,33 %	33,33 %	16,67 %	16,67 %	16,67 %	8,33 %	100 % (N= 12 FAU)

Revisors kommentar:

Tabellen viser at hovedandelen av undervisningspersonell er delvis enig/ helt enig i at skolen har en felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger. Dette samsvarer ikke med svarfordelingen fra FAU- representantene, hvor hovedandelen er helt uenig eller delvis uenig i denne påstanden. Videre er tre FAU-representanter usikre på dette spørsmålet.

Hovedandelen av undervisningspersonell er også delvis enig/ helt enig i at skoleledelsen iverksetter gode tiltak når det avdekkes at en eller flere elevers rett til et godt psykososialt miljø ikke er blitt ivaretatt. Tilbakemeldinger fra FAU-representantene viser varierende svar, og hovedandelen er uenig/ delvis uenig i at skoleledelsen iverksetter gode tiltak basert på kjennskapen til hvordan elevene opplever det psykososiale miljøet. Det er imidlertid få respondenter i FAU-gruppen, slik at revisor skal være forsiktig med å tolke disse svarene.

5.3.2.4 Skolens individrettede arbeid og skriftlige vedtak med forslag til tiltak ved behov

Ettersom skolen har en plikt til å undersøke forholdet ved mistanke eller informasjon om at en elev er blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger, ønsket revisjonen å kartlegge hvordan undervisningspersonalet og SFO var kjent med dette.

Ramnes skole

Tabell 13: Undervisningspersonell/ SFO - Ramnes skole – skolens arbeid rettet mot den enkelte elev							
Påstand	Helt uenig	Delvis uenig	Verken uenig eller enig	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke	Totalt
<i>Jeg er godt kjent med min plikt til å undersøke forholdet hvis jeg har mistanke om eller informasjon om at en elev har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger.</i>	--	--	7,41%	14,81 %	77,78 %	--	100 % (N=27)
<i>Jeg er godt kjent med hvordan jeg skal gripe inn i situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger.</i>	--	--	11,11 %	22,22 %	66,67 %	--	100 % (N=27)
<i>Ved mistanke eller informasjon om at en elev er blitt utsatt for krenkende ord og handlinger, er mitt inntrykk at skolen alltid undersøker de faktiske forholdene nærmere.</i>	3,70 %	--	3,70 %	22,22%	62,96 %	7,41 %	100 % (N=27)

Revisors kommentar til tabell 13:

Svarfordelingen gir uttrykk for at hovedandelen av respondentene er godt kjent med både sine egne og skolens plikter til å gripe inn ved mistanke om at en elev har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger.

Revetal ungdomsskole

Vi spurte også undervisningspersonellet ved Revetal ungdomsskole om de var kjent med skolens plikt til å undersøke forholdet ved mistanke eller informasjon om at en elev er blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger. Svarfordelingen er vist i tabellen nedenfor.

Tabell 14: Undervisningspersonell – Revetal ungdomsskole – skolens arbeid rettet mot den enkelte elev							
Påstand	Helt uenig	Delvis uenig	Verken uenig eller enig	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke	Totalt
<i>Jeg er godt kjent med min plikt til å undersøke forholdet hvis jeg har mistanke om eller informasjon om at en elev har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger.</i>	--	--	2,63 %	7,89 %	89,47 %	--	100 % (N=38)
<i>Jeg er godt kjent med hvordan jeg skal gripe inn i situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger.</i>	--	2,63 %	5,26 %	18,42 %	73,68 %	--	100 % (N=38)
<i>Ved mistanke eller informasjon om at en elev er blitt utsatt for krenkende ord og handlinger, er mitt inntrykk at skolen alltid undersøker de faktiske forholdene nærmere.</i>	--	2,63 %	2,63 %	18,42 %	76,32 %	--	100 % (N=38)

Revisors kommentar:

Svarfordelingen viser at hovedandelen av respondentene er godt kjent med både sine egne og skolens plikter til å gripe inn ved mistanke om at en elev har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger. Vi registrerer at de ansatte ved Revetal ungdomsskole svarer enda mer positivt enn ansatte ved Ramnes skole på disse spørsmålene. Vi gjør oppmerksom på at Revetal ungdomsskole har vært med i Læringsmiljøprosjektet, som har hatt mye fokus på dette arbeidet.

Vedtak etter opplæringsloven - Ramnes skole

Når en elev eller foreldrene ber om tiltak fra skolens side, skal rektor fatte et skriftlig vedtak med forslag til tiltak. Dette står i opplæringsloven § 9a-3. Skolen skal legge elevens subjektive opplevelse av sin situasjon til grunn for å undersøke, handle og fatte vedtak. Dersom rektor ikke løser saken innen rimelig tid, så kan foreldre og elever klage til Fylkesmannen. Elevene som er involvert er å anse som parter i saken, og foreldre kan kreve informasjon om hvordan saken blir fulgt opp fra skolens side.

Følgende tabell gjengir antall vedtak som er fattet på Ramnes skole basert på henvendelser fra elev eller foreldre som har bedt om tiltak i henhold til opplæringslovens § 9a-3.

Tabell 15: Ramnes skole: Antall vedtak som er fattet etter opplæringslovens § 9a-3	
2015/ 16	2016/ 17 Per april 2017
4	3*

*Alle sakene i 2015/16 og 2016/17 er lukket med unntak av en sak i 2017. Det er ikke en direkte §9a- sak, men en sak med tiltak som treffer læringsmiljøet på trinnet. Denne er en direkte følge av resultatene på elevundersøkelsen.

I spørreundersøkelsene ble det belyst hvorvidt skolen informerer foreldrene om mulighetene for å be om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet:

Tabell 16: Hvor mange ganger har du i løpet av de siste 12 månedene informert foreldre eller elever om at de kan be om tiltak som angår det psykososiale miljøet?

N=27 (Undervisningspersonell og SFO – Ramnes skole)

Svarvalg	Svar	
Ingen ganger	51,85%	14
1-3 ganger	37,04%	10
4 ganger eller flere	11,11%	3
Totalt		27

Tabell 17: Har du fått informasjon fra skolen om at du som foreldre kan be om tiltak som angår det psykososiale miljøet?

N= 8 (FAU – Ramnes skole)

Svarvalg	Svar	
Ja	50,00%	4
Nei	25,00%	2
Vet ikke	25,00%	2
Totalt		8

Revisors kommentar til tabell 16 og 17:

Svarfordelingen viser at 50% av FAU- representantene mente å ha fått informasjon om at foreldre kan be om tiltak som angår det psykososiale miljøet. Det var 48 % av undervisningspersonalet som i løpet av de siste 12 månedene hadde informert om denne muligheten, mens 52 % ikke hadde opplyst om dette i aktuell periode. I følge skolens ledelse skjer informasjonen til foreldrene om dette temaet på foreldremøter to ganger i året. I følge opplysninger har ikke skolen lagt ut informasjon om foreldrenes og elevenes rettigheter knyttet til å be om tiltak som omhandler læringsmiljøet på offentlige nettsider.

Vedtak etter opplæringsloven – Revetal ungdomsskole

Følgende tabell gjengir antall vedtak som er fattet på Revetal ungdomsskole basert på henvendelser fra elev eller foreldre som har bedt om tiltak i henhold til opplæringslovens § 9a-3.

Tabell 18: Revetal ungdomsskole: Antall vedtak som er fattet etter opplæringslovens § 9a-3	
2015/ 16	2016/ 17 Per april 2017
3	2

Alle de ovennevnte sakene er avsluttet/ lukket. I følge rektor er det for tiden ingen pågående enkeltvedtak etter opplæringslova § 9a.

Revisor har registrert at det på skolens hjemmeside, under *Praktisk informasjon*, foreligger informasjon om 9A – Elevenes psykososiale miljø, med link til følgende dokumenter;

- Info om klageretten
- Eksempel om henstilling om tiltak 9A
- Klage på enkeltvedtak – manglende svar på enkeltvedtak

I spørreundersøkelsene ble det belyst hvorvidt skolen informerer foreldrene om mulighetene for å be om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet:

Tabell 19: Hvor mange ganger har du i løpet av de siste 12 månedene informert foreldre eller elever om at de kan be om tiltak som angår det psykososiale miljøet?
N=37 (Undervisningspersonell – Revetal ungdomsskole)

Svarvalg	Svar	
Ingen ganger	51,35%	19
1-3 ganger	48,65%	18
4 ganger eller flere	0,00%	0
Totalt		37

Tabell 20: Har du fått informasjon fra skolen om at du som foreldre kan be om tiltak som angår det psykososiale miljøet?
N= 12 (FAU – Revetal ungdomsskole)

Svarvalg	Svar	
Ja	16,67%	2
Nei	50,00%	6
Vet ikke	33,33%	4
Totalt		12

Revisors kommentarer til tabell 19 og 20:

Svarfordelingen viser at det kun er to av 12 FAU- representanter, som mente å ha fått informasjon om at foreldre kan be om tiltak, som angår det psykososiale miljøet. Videre viser tabell xx at det var 49 % av undervisningspersonalet som i løpet av de siste 12 månedene hadde informert om denne muligheten, mens 51 % ikke hadde opplyst om dette i aktuell periode. Revisor registrerer at på skolens hjemmeside er det under fanen ”9A – Elevenes psykososiale miljø” lagt ut lenker til dokumenter knyttet til temaet.

5.3.3 Elevdeltakelse, informasjonsplikt og uttalerett

Skolen skal sørge for at foreldre og elever blir engasjert i skolemiljøarbeidet.

I kapittel 11 i opplæringslova blir de ulike organene for brukermedvirkning beskrevet. Skolen skal ha:

- **Samarbeidsutvalg** – kan uttale seg om alle saker som vedrører skolen (to representanter for undervisningspersonalet, en for andre tilsatte, to for foreldrerådet, to for elevene og to for kommunen)
- **Skolemiljøutvalg** – skal medvirke til at skolen, de ansatte, elevene og foreldrene tar aktivt del i arbeidet med å skape et godt skolemiljø (elevene, foreldrerådet, ansatte, skoleledelsen og kommunen skal være representerte).
- **Elevrådet**- ved hver grunnskole skal det for årstrinn 5-7 og for årstrinn 8-10 være elevråd med representanter for elevene. Et medlem fra undervisningspersonalet skal ha som oppgave å hjelpe elevrådet i arbeidet.
- **Foreldrerådet** består av alle foreldre som har barn i skolen, og rådet velger et arbeidsutvalg (FAU).

Revisor har fått tilbakemelding fra Ramnes skole og Revetal ungdomsskole om at benevnelsen foreldreråd brukes lite, da dette egentlig er alle foreldre representert i et foreldremøte. De velger så sine representanter til FAU (foreldrenes arbeidsutvalg). Begge skolene har etablert samarbeidsutvalg (SU), skolemiljøutvalg (SMU) og elevråd.

Revisjonen ønsket å kartlegge undervisningspersonalets/ SFO/ FAU sine betraktninger om hvordan de syntes de ulike rådene/ utvalgene fungerte ved de utvalgte skolene:

Tabell 21: Undervisningspersonell/ SFO – Ramnes skole – vurderinger om råd/ utvalg

I hvilken grad synes du at skolen har et velfungerende:	Svært liten grad	Liten grad	Til en viss grad	Stor grad	Svært stor grad	Vet ikke	Total
<i>Elevråd</i>	3,70 %	3,70 %	3,70 %	22,22%	48,15 %	18,52 %	100 % (N=27)
<i>Foreldrenes samarbeidsutvalg (FAU)</i>	3,70 %	--	3,70 %	25,93 %	29,63 %	37,04 %	100 % (N=27)
<i>Samarbeidsutvalg (SU)</i>	3,70 %	--	7,41 %	14,81 %	25,93 %	48,15 %	100 % (N=27)
<i>Skolemiljøutvalg (SMU)</i>	3,70 %	--	--	11,11 %	18,52 %	66,67 %	100 % (N=27)

Tabell 22: FAU– Ramnes skole – vurderinger om råd/ utvalg

I hvilken grad synes du at skolen har et velfungerende:	Svært liten grad	Liten grad	Til en viss grad	Stor grad	Svært stor grad	Vet ikke	Total
<i>Elevråd</i>	--	--	11,11 %	77,78 %	11,11 %	--	100 % (N=8)
<i>Foreldrenes samarbeidsutvalg (FAU)</i>	--	12,5 %	--	75 %	12,50 %	--	100 % (N=8)
<i>Samarbeidsutvalg (SU)</i>	--	11,11 %	11,11 %	55,56 %	--	22,22 %	100 % (N=9)
<i>Skolemiljøutvalg (SMU)</i>	--	11,11 %	11,11 %	44,44 %	11,11 %	22,22 %	100 % (N=9)

Revisors kommentar:

Tabell 21 viser at en forholdsvis stor andel av undervisningspersonell ved Ramnes skole ikke har tilstrekkelig kunnskap for å vurdere hvorvidt de ulike rådene/ utvalgene er velfungerende, med unntak av elevrådet, hvor hovedandelen av undervisningspersonalet vurderer at elevrådet er velfungerende.

Tabell 22 viser at hovedandelen av FAU- representantene ved Ramnes skole mener at de ulike rådene / utvalgene er velfungerende, og da spesielt elevråd og FAU.

Tabell 23: Undervisningspersonell – Revetal ungdomsskole – vurderinger om råd/ utvalg							
I hvilken grad synes du at skolen har et velfungerende:	Svært liten grad	Liten grad	Til en viss grad	Stor grad	Svært stor grad	Vet ikke	Total
<i>Elevråd</i>	--	5,41 %	24,32 %	40,54 %	13,51 %	16,22 %	100 % (N=37)
<i>Foreldrenes samarbeidsutvalg (FAU)</i>	5,41 %	2,70 %	21,62 %	29,73 %	2,70 %	37,84 %	100 % (N=37)
<i>Samarbeidsutvalg (SU)</i>	2,70 %	2,70 %	21,62 %	21,62 %	2,70 %	48,65 %	100 % (N=37)
<i>Skolemiljøutvalg (SMU)</i>	2,78 %	2,78 %	19,44 %	13,89 %	2,78 %	58,33 %	100 % (N=36)

Tabell 24: FAU – Revetal ungdomsskole – vurderinger om råd/ utvalg							
I hvilken grad synes du at skolen har et velfungerende:	Svært liten grad	Liten grad	Til en viss grad	Stor grad	Svært stor grad	Vet ikke	Total
<i>Elevråd</i>	--	8,33 %	50 %	33,33 %	--	8,33 %	100 % (N=12)
<i>Foreldrenes samarbeidsutvalg (FAU)</i>	--	8,33 %	58,33 %	25 %	8,33 %	--	100 % (N=12)
<i>Samarbeidsutvalg (SU)</i>	--	--	33,33 %	8,33 %	--	58,33 %	100 % (N=12)
<i>Skolemiljøutvalg (SMU)</i>	--	--	16,67 %	8,33 %	--	75 %	100 % (N=12)

Revisors kommentar:

Tabell 23 og 24 viser også at en forholdsvis stor andel av respondentene ved Revetal ungdomsskole ikke har tilstrekkelig kunnskap for å vurdere hvorvidt de ulike rådene/ utvalgene er velfungerende. Hovedandelen av undervisningspersonellet har imidlertid gitt uttrykk for at de vurderer at elevrådet er velfungerende, mens hovedandelen av FAU- representantene svarer at elevrådet og FAU fungerer til en viss grad.

Mer om Revetal ungdomsskole og elevmedvirkning

I begynnelsen av april 2017 ble Revetal ungdomsskole utsatt for en sak i media. Saken startet med at en elev la ut et kritisk innlegg på Facebook og sendte det også til ReAvisa. Innlegget handlet om et lite respektfullt forhold mellom noen lærere og elever ved skolen. Eleven gikk ikke til rektor, lærerne eller elevrådet med problemene, da han, ifølge ReAvisa, ikke hadde ”trua på at det ville føre noen vei.” Rektor tok kontakt med lensmann for rådføring av saken. Det ble ikke opprettet en politisak, men kontakten mellom rektor og lensmann slo veldig uheldig ut i denne saken. I etterkant har både rektor og rådmann beklaget håndteringen av saken overfor den aktuelle eleven og foreldrene. Videre har skolen startet opp et arbeid med respekt og læringsmiljø på Revetal ungdomsskole.

Revisjon ønsker videre å belyse denne saken som et eksempel på skoleledelsens og elevrådets systematiske arbeid med det psykososiale miljø og elevmedvirkning i Revetal ungdomsskole. I tillegg har revisor stilt spørsmål i spørreundersøkelsen til undervisnings-personell og FAU-representanter om Revetal ungdomsskoles arbeid med relasjon lærer – elev, elev – elev og elevrådsmedvirkning.

Revisjonen har hatt møte med skoleledelsen om skolens videre arbeid i etterkant av media-saken. Skoleledelsen har opplyst at arbeidet med *Respekt* har startet. Foreløpig er rektor, ansvarlig for SMART-oppvekst, utvidet elevråd (24 pers), eleven som skrev på facebook, kommunalsjef og en lærerrepresentant involvert i arbeidet. Videre arbeid skal involvere alle elever, ansatte og FAU/foreldre. Jobben skal fortsette også utover høsten.

Det skal sammenfattes en plan ved skolen – «Hva skal bli vårt?». Alle klassene ved skolene skal være involvert i arbeidet. Elevrådsrepresentantene skal jobbe med dette i hver sin klasse med oppstart i mai 2017. Den felles planen skal være ferdig før sommeren.

Videre vil det ordinære elevrådet (med 12 medlemmer) være en kjernegruppe i det videre «Respekt-arbeidet», sammen med representanter fra ledelsen, lærere og foreldre. Denne gruppen skal jobbe videre med dette utover høsten.

Skoleledelsen opplyser også at de ønsker å jobbe videre med digitale ferdigheter, nettvett også videre, mot lærere, elever og foresatte.

Elevrådet

Revisjonen har hatt møte med elevrådet ved Revetal ungdomsskolen, om blant annet skolens videre arbeid med respekt og læringsmiljø, som følge av saken nevnt over. Videre stilte vi noen generelle spørsmål om elevrådsarbeidet ved skolen.

Elevrådet ble involvert i ovennevnte sak først når arbeidet med *Respekt* startet. Elevrådet uttrykte at skoleledelsens plan for arbeidet med *Respekt* virker bra, et godt opplegg som gjør at man kan bli litt interessert. Elevrådet mente at det er bra at det er elevrådsrepresentantene skal ha dette for klassene, og at de har fått være med på å utvikle opplegget. Elevrådet så også veldig positivt på mulighet for en ny start ved den nye skolen.

- *Elevrådsarbeidet ved Revetal ungdomsskole - generelt*

I følge elevrådet skal det være elverådsmøter ca. 1 gang i måneden. Det siste skoleåret har det imidlertid vært færre møter. Årsaken til dette har blant annet vært at elevrådet ikke har hatt

kontaktlærer siden oktober 2016, da denne personen gikk ut i permisjon. Rektor har siden da fungert som elevrådskontakt, men elevrådet opplever at rektor har mange oppgaver og liten tid til dette arbeidet. Videre ble det opplyst at styret i elevrådet har møter med skoleledelsen. Styret kan komme på møte hver 1. mandag i måneden, hvis de har noe de ønsker å ta opp. Ellers tar skoleledelsen inn styret for ekstraordinære saker, før saker tas opp i elevrådet.

Saker, som behandles i elevrådet, er i hovedsak knyttet til at elevrådet tar opp feil/mangler ved materielle ting som er ute av funksjon, men som stort sett ikke blir utbedret, ifølge elevrådet. Dette pga. at ny skole er under bygging.

Elevrådet uttrykte at de savnet opplæring i elevrådsarbeidet, da ingen av medlemmene har fått opplæring i dette. Dette gjaldt opplæring i generelt elevrådsarbeid og i rollene som sekretær, kasserer og leder.

Avslutningsvis uttrykte elevrådet at de savnet ett mellomledd mellom elevrådet og ledelsen, også på grunn av opplæringsbehov i elevrådsarbeid og styreoppgaver. Videre ønsker elevrådet at det var fastere møter med skoleledelsen og også fastere møter i elevrådet.

- *Elevrådets involvering i skolens arbeid med skolemiljø*

Elevrådet har vært involvert i arbeidet med elevundersøkelsen, samt at de fikk i oppdrag fra ledelsen om å holde foredrag om mobbing for 8. klasse. Elevrådsrepresentantene tror at elevene følger mer med når det er elevene selv som snakker om dette, og opplevde dette som positivt.

Ellers uttrykte elevrådet at de har vært lite involvert i skolens planarbeid på området. Elevrådet mener at de hadde hatt følt mer tilhørighet til planene om de hadde vært mer involvert.

Vi spurte elevrådet hvordan de generelt opplever at skoleledelsen, lærere og elever behandler hverandre ved Revetal ungdomsskole. Tilbakemeldingene var at de i hovedsak opplevde at ledelsen, lærere og elever behandler hverandre med respekt. Elevrådet hadde imidlertid et ønske om at det skulle være flere uformelle samtaler mellom lærer og elev – i tillegg til to faste elevsamtaler i året. Videre ønsket de at de skulle være mer og hyppigere kontakt mellom kontaktlærerne og faglærere.

Vi spurte videre elevrådet hva de mente var det viktigste for skolen å jobbe videre i arbeidet med et godt skolemiljø. Nedenfor har vi oppsummert de tre viktigste områdene for elevrådsrepresentantene:

1. *Jobbe videre med respektprosjekt og læringsmiljø, slik at elevene blir trygge på hverandre*
2. *Bedre/ endre anmerkningssystemet*
3. *Flere elevsamtaler – hyppigere og med alle faglærerne – ikke favoriseringa av elever*

Synspunkter fra undervisningspersonell og FAU

I forbindelse med skolens arbeid med *Respekt* stilte vi noen spørsmål til undervisningspersonell og FAU-representanter ved Revetal ungdomsskole. Svarene er tatt inn nedenfor.

I skolens virksomhetsplan for 2017 fremgår det blant annet et langsiktig mål (2017- 2019) om at elevene ved Rusk har et godt læringsmiljø. Vi spurte undervisningspersonellet og FAU-representanter om:

I hvilken grad mener du at skolen har lykket med:

	Svært liten grad	Liten grad	Til en viss grad	Stor grad	Svært stor grad	Vet ikke	Totalt
å etablere en god relasjon mellom lærer og elev?	0,00% 0	0,00% 0	10,81% 4	48,65% 18	32,43% 12	8,11% 3	37
å etablere en god relasjon mellom elev og elev?	0,00% 0	0,00% 0	16,22% 6	54,05% 20	21,62% 8	8,11% 3	37
å involvere elevrådet aktivt i arbeidet med et godt skolemiljø?	0,00% 0	0,00% 0	35,14% 13	43,24% 16	13,51% 5	8,11% 3	37

Tabell 25 – Revetal ungdomsskole – vurderinger fra undervisningspersonell (N=37) (Spørsmål 13)

Vi har tatt inn noen kommentarer fra undervisningspersonell knyttet til skolens ovennevnte arbeid:

- Det har blitt lite møter i elevrådet pga. mye fravær av elevrådskontrakt siste halvår. Ellers har elevrådet fungert bra. Elevrådet har hatt stor deltagelse på kursing i sin klasse på det psykososiale miljøet.
- Møte mellom mennesker handler om respekt. Der spriker det litt i hvordan man møter hverandre.
- Ønsker flere lærere på skolen og mindre klasser slik at lærerne kan gi mer tid til hver elev. Tett oppfølging av eleven er avgjørende for å bygge gode relasjoner (lærer – elev og elev-elev) og for å skape god skole.
- Ha fokus på nettvett
- Vi har jobbet godt i tre år. Vektleggingen av relasjoner og å være en tydelig klasseleder er satt i fokus. Jeg føler begge dele er med på å skape et godt læringsmiljø.
- Mer positiv involvering av foresatte – som heier fram skole
- Skolen ville nok tjent på større POSITIVT foresatt-engasjement – som heier fram skolen

I hvilken grad mener du at skolen har lykket med:

	Svært liten grad	Liten grad	Til en viss grad	Stor grad	Svært stor grad	Vet ikke	Totalt
å etablere en god relasjon mellom lærer og elev?	25,00% 3	8,33% 1	33,33% 4	16,67% 2	8,33% 1	8,33% 1	12
å etablere en god relasjon mellom elev og elev?	16,67% 2	0,00% 0	50,00% 6	8,33% 1	0,00% 0	25,00% 3	12
å involvere elevrådet aktivt i arbeidet med et godt skolemiljø?	8,33% 1	0,00% 0	16,67% 2	16,67% 2	0,00% 0	58,33% 7	12

Tabell 26 - Revetal ungdomsskole – vurderinger fra FAU (N=12) (spørsmål 8)

Revisors kommentar:

Vi registrerer at hovedandelen av undervisningspersonell mener ungdomsskolen har lykket med å etablere en god relasjon mellom lærer og elev og mellom elev og elev, mens FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet. Vi er imidlertid forsiktige med å tolke svarene fra FAU, da svarprosenten er lav (55 %). Både de ansatte og FAU-representantene svarer varierende på spørsmålet om ungdomsskolen har lykket i å involvere elevrådet aktivt i arbeidet med et godt skolemiljø. 58 % av FAU-representantene svarte imidlertid *vet ikke* på spørsmålet.

5.3.4 Skoleskyss

Vi har spurt ledelsen ved de utvalgte skolene, ansatte og FA-representanter om temaet.

Ramnes skole

Ved Ramnes skole er det en stor andel av elevene som får gratis skoleskyss. I følge rektor, har skolen hatt utfordringer knyttet til skoleskyss. Skolen opplever blant annet at de har en utfordring knyttet til tilsyn i perioden fra skolens slutt til bussen går. I denne perioden har skolen satt opp bussvakter. Denne ventetiden er krevende, for da må skolen sette inn ekstra ressurser.

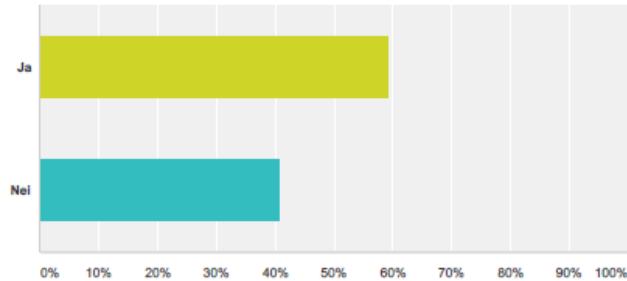
Vi spurte undervisningspersonell/ SFO og FAU-representanter om det i 2016 eller 2017 har vært tilfeller hvor de har blitt kjent med situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss. Svarfordelingen er tatt inn nedenfor.

Ramnes skole - psykososialt miljø. Vurderinger av undervisningspersonell og SFO

Q18 Har det i 2016 eller 2017 vært tilfeller hvor du har blitt kjent med situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss?

Besvart: 27 Hoppet over: 5

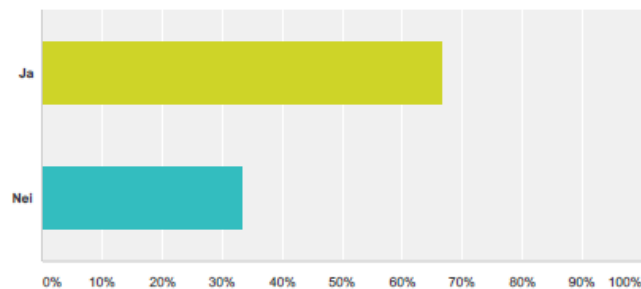
Svarvalg	Svar	Antall
Ja	59,26%	16
Nei	40,74%	11
Totalt		27

Figur 5 – Vurderinger fra undervisningspersonell og SFO – Ramnes skole

Ramnes skole - læringsmiljø. Vurderinger fra FAU

Q13 Har det i 2016 eller 2017 vært tilfeller hvor du har blitt kjent med situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss?

Besvart: 9 Hoppet over: 4

Svarvalg	Svar	Antall
Ja	66,67%	6
Nei	33,33%	3
Totalt		9

Figur 6 – Vurderinger fra FAU – Ramnes skole

Revisors kommentar:

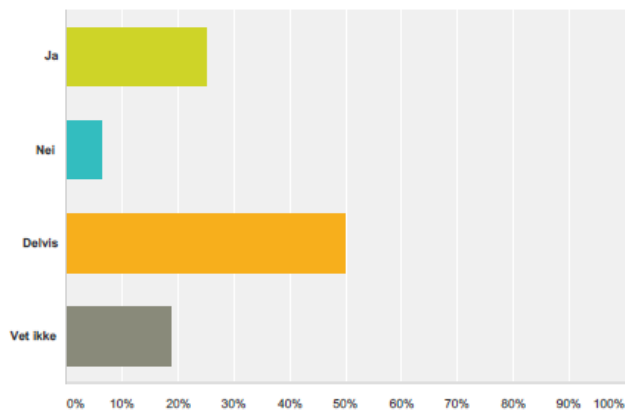
Grafene viser at hovedandelen, av både undervisningspersonell/ SFO og FAU-representanter ved Ramnes skole, er kjent med situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss de siste to årene.

Vi spurte respondentene om de mente at skoleledelsen hadde undersøkt og iverksatt gode tiltak i disse sakene:

Ramnes skole - psykososialt miljø. Vurderinger av undervisningspersonell og SFO

Q19 Mener du skoleledelsen har undersøkt og iverksatt gode tiltak i disse sakene?

Besvart: 16 Hoppet over: 16

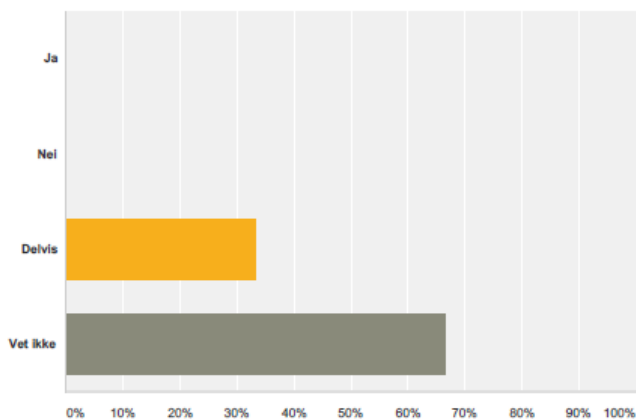
Svarvalg	Svar
Ja	25,00% 4
Nei	6,25% 1
Delvis	50,00% 8
Vet ikke	18,75% 3
Totalt	16

Figur 7 – Vurderinger fra undervisningspersonell og SFO – Ramnes skole

Ramnes skole - læringsmiljø. Vurderinger fra FAU

Q14 Mener du skoleledelsen har undersøkt og iverksatt gode tiltak i disse sakene?

Besvart: 6 Hoppet over: 7

Svarvalg	Svar
Ja	0,00% 0
Nei	0,00% 0
Delvis	33,33% 2
Vet ikke	66,67% 4
Totalt	6

Figur 8 – Vurderinger fra FAU – Ramnes skole

I spørreundersøkelsen til Ramnes var det også et åpent felt hvor de ansatte kunne komme med kommentarer til skolevei/skoleskyss. Aktuelle momenter som respondentene vektla var:

- *Dårlig kommunikasjon mellom skole/kommune og busselskap*
- *Elever kan i enkelte tilfeller oppleve at buss-sjåfør ikke blander seg inn i konflikter/ ikke stopper på angitte plasser.*
- *De yngste elevene kan oppleve det utrygt på skolebussen, da det er en mix av barneskoleelever, ungdomsskoleelever og videregående elever på skolebussen.*
- *En kontaktlærer opplyser at dersom læreren får kjennskap til at en elev har opplevd krenkende ord og handlinger på skolebussen, tar læreren tak i dette først, ved kontakt med involverte parter og kontakt med foreldre med mer. I andre rekke går dette videre til ledelsen, dersom saken ikke kan løses i samarbeid med kollegaer eller foreldre.*

Revisors kommentar:

Kun 25 % av de ansatte, som kjente til situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord og handlinger knyttet til skoleskyss, mente skoleledelsen hadde undersøkt og iverksatt gode tiltak i disse sakene, mens 50 % mente at skoleledelsen delvis hadde undersøkt og iverksatt gode tiltak.

Kommentarer fra ansatte knyttet til skoleskyss, viser at det kan være ulike utfordringer knyttet til skoleskyss, som dårlig kommunikasjon mellom skole/kommune og buss-selskap, i enkelte tilfeller manglende involvering av buss-sjåfør i konflikter på skolebussen, og de yngste barna kan oppleve skoleskyssen som utrygg, pga. blanding av elever i ulik alder på skolebussen.

Av FAU-representantene, som kjente til situasjoner knyttet til skoleskyss, svarte 33 % at skoleledelsen delvis hadde undersøkt og iverksatt gode tiltak i sakene, mens 67 % svarte «vet ikke» på spørsmålet.

Revetal ungdomsskole

Ved Revetal ungdomsskole er det også en stor andel av elevene som får gratis skoleskyss. I følge ledelsen ved skolen skulle de gjerne ha hatt bedre rutiner knyttet til skoleskyss. En slik rutine må tydeliggjøre at sjåførene melder og sier i fra hvis de opplever noe på bussen. Det har ikke vært meldt mange episoder på bussen, og skolen er avhengig av at eventuelle episoder som skjer blir meldt til skolen. Elevene har mulighet til å si noe om dette på elevundersøkelsen, og det har ikke vært mye fokus på dette her. Men skolen har hatt noen episoder. Skolen har også bussvakter, og noen elever må vente opptil en halv time på at bussen skal komme.

Vi stilte de samme spørsmålene, som til Ramnes skole angående skoleskyss, til undervisningspersonell og FAU-representanter ved Revetal ungdomsskole. Tilbakemeldingene fra ansatte og FAU-representanter fra ungdomsskolen viste at 5 av 48 (10%), som har svart på spørreundersøkelsen, var kjent med situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss. Av disse fem, svarte to ansatte at skolen har undersøkt og iverksatt gode tiltak i disse sakene, en mente at det ikke var iverksatt gode tiltak, og to svarte «vet ikke».

Revisors vurdering skoleskyss:

Det er skoleeiers ansvar å ha tilsyn med elevene, også under transporten. Skoleeier har blant utarbeidet et Ordensreglement for skolene Re kommune, som også gjelder på skolevei/skoleskyss. Skolene har også ansvar for å trygge et godt psykososialt miljø for elevene på skolevei. Re kommune har ikke tilrettelagt for at ansatte skal følge elever på skolebussen, men skolene i Re kommune har tilrettelagt for bussvakter i perioden fra skoleslutt til bussen går. Videre skal det iverksettes tiltak ved skolene, dersom det blir kjent at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss.

Tilbakemeldinger fra ledelsen, ansatte og FAU ved Ramnes skole, viser at skolen har hatt utfordringer knyttet til skoleskyss de siste to årene. Videre viser tilbakemeldinger fra spørreundersøkelsen til ansatte og FAU-representanter at skoleledelsen har et potensial til å undersøke og iverksette gode tiltak i saker knyttet til skoleskyss.

Tilbakemeldinger fra ledelsen, ansatte og FAU ved Revetal ungdomsskole, viser at ungdomsskolen ikke har hatt store utfordringer knyttet til det psykososiale miljøet knyttet til skolevei/ skoleskyss de siste to årene.

Skoleskyss i Re kommune er et samarbeid mellom buss-sjåførene, skoleeier og skolene i kommunen. Revisor har registrert, gjennom dette prosjektet, at spesielt Ramnes skole har hatt utfordringer knyttet til skoleskyss. Ansatte har blant annet opplyst at det har vært dårlig kommunikasjon mellom skole/kommune og buss-selskap, mens ledelsen ved Revetal ungdomsskole har uttrykt at de gjerne skulle ha hatt bedre rutiner knyttet til skoleskyss. På bakgrunn av dette anbefaler revisor at Re kommune, som skoleeier, å vurdere om de har tilstrekkelige rutiner for å få informasjon om hendelser på skolebussen, som svekker det psykososiale miljøet for elevene.

5.3.5 Revisors vurderinger og konklusjon –

Skolenes oppfyllelse av kravene i opplæringslovens § 9 a

Opplæringsloven har et generelt krav om at alle elevene skal ha rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Revisor har, med utgangspunkt i opplæringslovens krav om elevenes psykososiale miljø, sett nærmere på ulike aspekter ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskoles arbeid.

- *Skolenes rutiner, planer, mål og arbeid for det psykososiale miljøet*

Revisors hovedinntrykk er at begge de kontrollerte skolene jobber kontinuerlig med arbeidet knyttet til læringsmiljø, både forebyggende tiltak og med tiltak i aktuelle saker.

Begge de kontrollerte skolene har utarbeidet rutiner, planer og mål for å fremme et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, i tråd med opplæringslova § 9a-3 og § 9a-4.

Revetal ungdomsskole har i sine plandokumenter nedfelt både kortsiktige og langsiktige mål for læringsmiljøarbeidet, med tilhørende konkrete tiltak. Spørreundersøkelsen til de ansatte ved skolen viser at hovedandelen av de ansatte mener at skolen har satt konkrete mål i arbeidet. FAU-representantene er mer usikre på dette spørsmålet. Vi gjør oppmerksom på at Revetal ungdomsskole de siste to årene har deltatt i et Læringsmiljøprosjekt, i regi av Utdanningsdirektoratet, og fått en rekke nyttige verktøy for å arbeide aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø.

- *Vurdering av skolemiljøet – elevundersøkelsene*

Revisor registrerer at skolene arbeider godt med å hente inn informasjon om skolemiljø fra elevundersøkelser.

Skoleledelsen må gi føringer og ha oppfølging. Føringene må angi hvem som skal sette i verk tiltak, hvordan og når det skal gjøres. Tiltakene må være særlig rettet mot områder der kartleggingen viser at elevene opplever at skolemiljøet er tilfredsstillende, eller på områder hvor skolen ønsker å forbedre skolemiljøet ytterligere (opplæringsloven §§ 9a-3 og 9a-4). Ved å gjennomføre elevundersøkelsene på flere trinn, har Ramnes skole og Revetal ungdomsskole sikret seg et omfattende datagrunnlag om elevenes vurderinger av skolemiljøet. Selv om undersøkelsen er anonym, får hvert av arbeidsteamene på skolen data fra sitt trinn. Dette muliggjør at aktuelle tiltak kan settes inn ved behov. Revisor ser positivt på at Re kommune årlig gjennomfører elevundersøkelser fra 5. til 10. trinn, og ikke kun for det obligatoriske 7. og 10. trinn. I tillegg gjennomføres det foreldreundersøkelser fra 5. trinn i Re kommune, disse er også utarbeidet av Utdanningsdirektoratet og er frivillige. I tillegg gjennomfører hver skole en ikke-anonym undersøkelse på mobbing.

Elevundersøkelsene de tre siste årene viser at Revetal ungdomsskole har hatt en positiv utvikling knyttet til mobbetall på 10. trinn, mens Ramnes skole har en negativ utvikling på 7. trinn. Vi har registrert at Ramnes skole har tatt disse utfordringene på alvor, og jobber med tiltak.

- ***Skolenes felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger.***

Revisor vurderer at skolene vi har kontrollert viser en felles forståelse av hva krenkende ord og handlinger er. Spørreundersøkelsene viser at hovedandelen av ansatte ved begge skolene er delvis enig/ helt enig i at skolen har en felles forståelse av hva som er krenkende ord og handlinger. Hovedandelen av ansatte ved begge skolene er også delvis enig/ helt enig i at skoleledelsen iverksetter gode tiltak når det avdekkes at en eller flere elevers rett til et godt psykososialt miljø ikke er blitt ivaretatt.

Tilbakemeldinger fra FAU-representantene fra begge skolene svarer noe mer negativt på ovennevnte spørsmål. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at det er få respondenter i begge FAU-gruppene, slik at revisor skal være forsiktig med å tolke disse svarene.

- ***Skolenes individrettete arbeid og skriftlige vedtak med forslag til tiltak ved behov***

Spørreundersøkelsen til ansatte ved begge de kontrollerte skolene gir uttrykk for at ansatte er godt kjent med sine plikter til å gripe inn ved mistanke om at en elev har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger. Vi registrerer at de ansatte ved Revetal ungdomsskole svarer enda mer positivt enn ansatte ved Ramnes skole på disse spørsmålene. Revetal ungdomsskole har vært med i Læringsmiljøprosjektet, som har hatt spesielt mye fokus på dette arbeidet.

Skolene kan også vise til konkrete vedtak som er blitt fattet etter opplæringslovens § 9a-3.

Spørreundersøkelsen ga uttrykk for at det er 50 % av FAU-representantene ved Ramnes skole som har fått informasjon om deres rett til å be om tiltak som angår det psykososiale miljøet. Det er også ca 50% av undervisningspersonalet/ SFO som har oppgitt at de ikke har informert foreldre og elever om denne rettigheten. Skoleledelsen har opplyst at det gis informasjon om denne rettigheten til foreldrene på foreldremøter to ganger i året. Utover dette har ikke skolen lagt ut informasjon om temaet på offentlig nettside.

Spørreundersøkelsen til Revetal ungdomsskole ga uttrykk for at det kun er to av 12 FAU-representanter som mente å ha fått informasjon om at foreldre kan be om tiltak, som angår det psykososiale miljø. Videre oppga 49 % av undervisningspersonalet at de har informert foreldre og elever om denne rettigheten, mens 51% ikke hadde opplyst om dette i aktuell periode. Revisor vil poengtere at Revetal ungdomsskole har oppfylt sin informasjonsplikt ved at det foreligger informasjon om denne rettigheten på skolens hjemmeside.

- ***Elevdeltakelse, informasjonsplikt og uttalerett***

Det er skolenes ansvar å sørge for at foreldre og elever blir engasjert i skolemiljøarbeidet, jf. opplæringslova §§ 9a-5, 9a-6 og kapittel 11.

Både Ramnes skole og Revetal ungdomsskolen kan vise til at de har opprettet de lovpålagte utvalgene og rådene (FAU, skolemiljøutvalg, samarbeidsutvalg, elevråd).

Resultater fra spørreundersøkelsene viser at en forholdsvis stor andel av undervisningspersonell ved Ramnes skole og Revetal ungdomsskole ikke har tilstrekkelig kunnskap for å vurdere hvorvidt de ulike rådene/ utvalgene er velfungerende, med unntak av elevrådet, hvor hovedandelen av undervisningspersonalet ved de to skolene vurderer at elevrådet er velfungerende.

Hovedandelen av FAU-representantene ved Ramnes skole mener at de ulike rådene/utvalgene er velfungerende, og da spesielt elevrådet og FAU, mens hovedandelen av FAU-representantene ved Revetal ungdomsskole svarer at elevrådet fungerer til en viss grad. Vi gjør oppmerksom på at svarandelen fra FAU-representantene ved begge skolene er lav.

I forbindelse med en mediesak ved Revetal ungdomsskole i april 2017, hadde vi et intervju med elevrådet om blant annet rådets involvering i skolens arbeid med skolemiljø. Elevrådet uttrykte at de har vært lite involvert i skolens planarbeid på området. Vi har registrert at Revetal ungdomsskole har hatt utfordringer, spesielt knyttet til relasjonen lærer – elev. Skolen jobber nå med et Respekt-prosjekt, som skal omhandle hele skolen. Revisor ser positivt på at elevrådet er involvert i dette arbeidet, og at det videre arbeidet utover høsten, skal involvere både ledelsen, lærere, elever og foreldre.

- ***Skoleskyss***

Det er skoleeiers ansvar å ha tilsyn med elevene, også under transporten. Skoleeier har blant annet utarbeidet et Ordensreglement for skolene Re kommune, som også gjelder på skolevei/skoleskyss. Skolene har også ansvar for å trygge et godt psykososialt miljø for elevene på skolevei. Re kommune har ikke tilrettelagt for at ansatte skal følge elever på skolebussen, men skolene i Re kommune har tilrettelagt for bussvakter i perioden fra skoleslutt til bussen går. Videre skal det iverksettes tiltak ved skolene, dersom det blir kjent at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skoleskyss.

Tilbakemeldinger fra ledelsen, ansatte og FAU ved Ramnes skole, viser at skolen har hatt utfordringer knyttet til skoleskyss de siste to årene. Videre viser tilbakemeldinger fra spørreundersøkelsen til ansatte og FAU-representanter at skoleledelsen har et potensial til å undersøke og iverksette gode tiltak i saker knyttet til skoleskyss.

Tilbakemeldinger fra ledelsen, ansatte og FAU ved Revetal ungdomsskole, viser at ungdomsskolen ikke har hatt store utfordringer knyttet til det psykososiale miljøet knyttet til skolevei/ skoleskyss de siste to årene.

Skoleskyss i Re kommune er et samarbeid mellom buss-sjåførene, skoleeier og skolene i kommunen. Revisor har registrert, gjennom dette prosjektet, at spesielt Ramnes skole har hatt utfordringer knyttet til skoleskyss. Ansatte har blant annet opplyst at det har vært dårlig kommunikasjon mellom skole/kommune og buss-selskap, mens ledelsen ved Revetal ungdomsskole har uttrykt at de gjerne skulle ha hatt bedre rutiner knyttet til skoleskyss. På bakgrunn av dette anbefaler revisor at Re kommune, som skoleeier, å vurdere om de har tilstrekkelige rutiner for å få informasjon om hendelser på skolebussen, som svekker det psykososiale miljøet for elevene.

6. REVISORS ANBEFALINGER

Re kommune – skoleeier:

- *bør vurdere om de har tilstrekkelig rutiner for å få informasjon om hendelser på skolebussen, som svekker det psykososiale miljøet for elevene.*

Ramnes skole:

- *bør sørge for at skolen oppfyller sin informasjonsplikt om at foreldre kan be om tiltak, som angår det psykososiale miljø, ved for eksempel informasjon på en offentlig nettside for skolen.*
- *bør vurdere om skolen har tilstrekkelige tiltak for å redusere opplevelsen av krenkende ord og handlinger, som for eksempel mobbing, i forbindelse med skolevei/ skoleskyss.*

Borre 1. juni 2017
Vestfold kommunerevisjon

Linn Therese Bekken
Revisjonssjef/ statsautorisert revisor

Hanne Britt Nordby Sveberg
Leder forvaltningsrevisjon

7. RÅDMANNENS UTTALELSE

Rådmannens uttalelse, mottatt på e-post 1.6.2017;

Det er alltid positivt å få en ekstern gjennomgang av forvaltning av lover og regler. Opplæringsloven er omfattende og legger opp til at skoleeier har et forsvarlig system for å ivareta alle sider ved opplæringen som er lovregulert. Systemet må gi føringer til hva den enkelte skole har ansvaret for i tillegg til rådmannsnivået. Rådmannen er fornøyd med revisjonens positive tilbakemelding på at skoleeier har et forsvarlig system for å sikre at kravene i §9A i opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt.

Kravet i §9A gjelder både i skoletida og på skolevei. Revisjonen har tatt fram skoleskyss/skolevei spesielt og anbefaler Re kommune som skoleeier å se på rutiner for å få informasjon om hendelser på skolebussen som svekker det psykososiale miljøet for elevene. Rådmannen ser at det kan være grunnlag for å nedfelle enda klarere når skoleeier skal koples inn i tillegg til krav til rektor for å følge opp også denne delen av elevenes skoletid.

Det er nedfelt i kvalitetssystemet hvem som har ansvar. Det er først i alvorlige saker at skoleeier koples inn. Sakene søkes løst på den enkelte skole. Når det oppstår hendelser med selve skyssen der det går klage til busselskap skal skoleeier alltid ha beskjed, men det er oftest klage på sjåfører eller busser som ikke kommer til tida. Saker som gjelder elevgrupper eller enkeltelever løses av den enkelte skole. Rådmannen blir koplet inn ved klager som går til fylkesmannen eller når skolen eller foresatte tar kontakt for bistand.

Som en oppfølging av deltakelse i læringsmiljøprosjektet er det igangsatt et arbeid med å lage en felles overordnet plan: **Plan for et helhetlig arbeid for skolemiljøet i Re kommune.** Den vil ta for seg alle sider ved læringsmiljøet sett i sammenheng med §9A der både forebygging og tiltak for å avdekke mobbing blir skissert. Planen vil bli lagt fram for politisk behandling i løpet av høsten 2017. Det vil være riktig å ha et avsnitt som omfatter skolevei og skoleskyss der ansvarsforholdene skisseres.

Revisjonen har undersøkt arbeidet som gjøres for å forebygge samt avdekke mobbing og krenkende ord og handlinger på to skoler, Ramnes skole og Revetal ungdomsskole. Det er foretatt en spørreundersøkelse blant ansatte og FAU- foreldrenes arbeidsutvalg.

I spørreundersøkelsen stilles det bla. annet følgende spørsmål om skolevei. *Har du i 2016 eller 2017 vært tilfeller hvor du har blitt kjent med situasjoner hvor elever har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger knyttet til skolevei?*

I §9A-3 i opplæringsloven står det: *Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.*

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

Opplæringsloven skiller ulike former for krenkende ord og handlinger der mobbing er en form og krenkende ord og handlinger som f.eks. å si stygge ting en gang til en annen er noe annet. Dette er definisjoner som kan være vanskelig å forstå ikke minst for barn som lett kan kalle alt for mobbing. Da blir det skolens plikt å formidle dette til dem og foreldre om riktig begrepsbruk. Like fullt bør alle former for krenkelser tas tak i og ikke minst forebygges.

Staten har utarbeidet et dokument til veiledning for skoler og barnehager:

Grunnlagsdokument for arbeidet med barnehagemiljø, skolemiljø, mobbing og andre krenkelser. Her er utdrag fra deler av avsnittet om krenkelser og mobbing:

Krenkelser

Krenkelser, også kalt krenkende ord og handlinger, er et samlebegrep for negative ord eller handlinger som barn og unge opplever som krenkende for hans eller hennes verdighet og integritet, eller som gjør at de føler seg ekskludert fra et fellesskap. Krenkelser kan ta ulike former. Begrepet omfatter alt fra enkeltstående ytringer eller handlinger til gjentatte episoder. Det omfatter bl.a. mobbing, vold, rasisme, trakassering og diskriminering. Krenkelser kan være direkte ord og handlinger, men også baksnakking, utfrysing, ryktespredning eller andre handlinger som gjør at barn og unge opplever utrygghet, ubehag eller ikke føler seg inkludert i fellesskapet. Det kan være barn, unge og voksne som krenker.

Krenkelsene kan også være digitale. Digitale krenkelser kan både direkte og indirekte – synlige og usynlige. Eksempler på synlige, digitale krenkelser kan være produksjon av og/eller spredning av bilder, video eller tekst. De usynlige, digitale krenkelsene kan handle om ikke å få «likes» eller invitasjoner, eller å bli utestengt fra sosiale grupper på nettet. Digitale krenkelser kan bli svært alvorlige ved at bilder, tekst eller video kan spres raskt, og avsenderen mister kontrollen over omfanget og hvem som er mottakere. Hva som oppleves som krenkende ord og handlinger, er forskjellig fra person til person, og kan avhenge av blant annet alder, forutsetninger og bakgrunn.

Mobbing:

Forståelsen av mobbing er i utvikling og inneholder i dag flere forklaringer og former enn tidligere. Når vi skal forebygge, avdekke, og stoppe mobbing, er det avgjørende med en oppdatert forståelse slik at alle former av fenomenet fanges opp. Dersom det avdekkes mobbing, har dette betydning for hvilke tiltak som er egnet for å løse saken. Vi ser at dagligtalens begrepsbruk ikke nødvendigvis er i samsvar med forskning ved at enkeltkrenkelser ofte kan omtales som mobbing. På den andre siden ser vi at mobbebegrepet defineres og administreres svært strengt, noe som kan gjøre at ikke alle former for mobbing fanges.

I Elevundersøkelsen beskriver vi mobbing som gjentatte negative handlinger, fra én eller flere sammen, mot en person som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Her legges det vekt på tre

kriterier. For det første at det er negative handlinger, for det andre at det er gjentatt over tid, og for det tredje at det kan være en reell eller opplevd ubalanse i styrkeforholdet mellom den/de som blir mobbet, og den/de som mobber. Vi legger her vekt på den subjektive opplevelsen til barn og unge om de opplever noe som mobbing. (Sitat slutt)

Det er få foreldre i FAU som har svart på spørreundersøkelsen, til sammen under 50%. For foreldreundersøkelsen i Re kommune som gjennomføres hvert år settes en grense for validiteten på 50%. For svarprosent under det bør svarene tolkes mer varsomt. I denne undersøkelsen har også flere svart at de ikke vet, noe som sikkert er helt riktig fordi mange foreldre ikke blir fortalt så mye av barna sine eller har vært oppe i saker med dette temaet. Likevel må foreldrenes svar om at de ikke vet nok om hvordan skolene følger opp det psykososiale miljøet tas på alvor. Det er viktig å ha en gjennomgang med FAU på den enkelte skole hvert år om roller og hvem som gjør hva når det gjelder det psykososiale miljøet. Dette vil også bli tatt med i den felles den felles overordnede handlingsplanen som er under utarbeidelse for Re kommune.

For de ansatte er det annerledes og rådmannen har stilt spørsmål om svaret på spørsmålet som er nevnt over når det gjelder Ramnes skole. Skolen sier det var litt vanskelig nettopp fordi det handler om alle former for krenkelser. Likevel er det viktig at skolen går gjennom og bevisstgjør lærerne på deres ansvar. Alle former for krenkelser må tas tak i, men mobbesaker skal behandles på en særskilt måte.

Ramnes skole får anbefalt å se på informasjonsplikten om at foreldrene kan be om tiltak. Det gjøres nå ved skolestart på foreldremøter. Det er helt på sin plass at det også legges på skolens informasjonssider. Når den nye handlingsplanen som gjelder Re kommune er ferdig vil den også legges på Re kommunes hjemmesider.

Revetal ungdomsskole får positive tilbakemeldinger på sine systemer. Det er veldig bra og viser at deres deltakelse i læringsmiljøprosjektet har hatt positiv virkning. Den negative hendelsen skolen hadde for en tid tilbake viser hvor viktig arbeid med relasjoner og elevenes psykososiale miljø er. Spørreundersøkelsen ble gjennomført da saken sto på som verst og bør også tolkes i lys av det.

Elevrådet på Revetal ungdomsskole har ikke så mye negativt å si om nettopp dette, men klager på at elevrådsarbeidet har lidd dette skoleåret fordi kontaktlæreren til elevrådet gikk ut i permisjon sist høst og vedkommende var vanskelig å erstatte. Rektor har fulgt opp, men møtene har ikke blitt så faste og forutsigbare som de skal være. Dette har skolen allerede blitt bedt om å ha i orden fra skolestart høsten 2017. Elevdemokratiet er viktig for at en skole skal fungere godt.

Revisjonsrapporten har tatt for seg et av de viktigste områdene i skolen. Det at elever opplever et godt psykososialt miljø i skoletida og på skolevei er grunnlaget for at de skal kunne ta imot læring. Det vil derfor måtte være gjenstand for et kontinuerlig arbeid med forbedringer der forebygging, informasjon og tiltak for å sette en stopper for krenkelser må fokuseres. Re kommune har gjennom SMART arbeidet gode verktøy for forebygging, men avdekkes mobbing er det andre tiltak som må til.

8. Vedlegg

Vedlegg 1: Re kommune- skoleeiers forsvarlige system

RE KOMMUNE
ny og varm

System for kvalitetsvurdering av virksomhet etter opplæringsloven i Re kommune

Innhold:

Systemet for kvalitetsvurdering består av følgende komponenter:

1. Oversikt over aktuelle styringsdokumenter og ansvarsfordeling	side 3
2. Verktøy for å vurdere om opplæringsloven følges	side 4
- Sjekkliste for kontroll mot loven/ rutiner for konkrete arbeidsoppgaver	side 7
3. Verktøy for å vurdere kvaliteten på opplæringen	side 4
- Skolebasert vurdering	
- Vurdering av læringsmiljø	
- Vurdering av læringsutbytte	
4. Plan for gjennomføring av kvalitetsvurdering	side 5
- Oversikt over oppgaver	
- Årsplan for kvalitetsvurdering	side 6

1. Oversikt over aktuelle styringsdokumenter og ansvarsfordeling

Styringsdokument:	Ansvar for etablering av dokumentet:	Ansvar for oppfølging:
Opplæringsloven med forskrifter	Kunnskapsdepartementet	Rådmann/rektor
Nasjonale læreplaner	Kunnskapsdepartementet	Rådmann/rektor
Lokale læreplaner	Rådmannen / rektor	Rådmann/rektor
Nasjonale satsingsområder / Kommunale okumenter(planer): Kompetanse for kvalitet/videreutdanningstrategien. Gnist/Ny Giv/ungdomskolemeldingen Vurdering for læring "Les i Re"/leseplanen Digital kompetanse/ "Plan for digital kompetanse ved skolene i Re" "Minoritetsspråklige elever- Likeverdig utdanning i praksis!"(2004 – 2009) / Kommunal strategiplan/ nettverksgruppe SmArt oppvekst.	Utdanningsdirektoratet / rådmannen	Rådmann / rektor
Kommuneplan / Økonomiplan / budsjett	Rådmann	Rådmann / rektor
Ekstraordinær god kvalitetsutvikling i barnehager, skole og PPT i Re kommune Handlingsplan for kvalitetsutvikling	Rådmannen	Rådmann/rektor
Virksomhetsplan for den enkelte skole	Rektor	Rektor
Plan for miljørettet helsevern for barn og unge	Rådmannen/ rektor kommunelege /	Rektor
Rutiner for konkrete oppgaver i skolen(se pkt.2 sjekklista)	Rådmannen/rektor	Rektor

3

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave. revidert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

2. Verktøy for å vurdere om opplæringsloven følges

2.1. Sjekkliste, se eget dokument side 7

Rådmannen sørger for at sjekklista blir gjennomgått hvert år og at nødvendig oppfølging blir gjennomført.

2.2. Rutiner for konkrete oppgaver, se sjekkliste og egne dokumenter

Rådmannen sørger for at rutiner for konkrete oppgaver blir etablert, oppdatert og gjort tilgjengelig for dem som skal utføre oppgavene.

3. Verktøy for å vurdere kvaliteten på opplæringen

3.1. Skolebasert vurdering

- Skolebasert vurdering gjennomføres jevnlig.
- Det utarbeides årlig tilstandsrapport i tråd med statlige føringer. Rapporten har fokus på både læringsutbytte og læringsmiljø og legges fram til politisk behandling.
- Resultatene fra den skolebaserte vurderingen bør drøftes internt på skolene, i møte med elever og foresatte, i møter mellom skoler og skoleeier og i politiske utvalg.

3.2. Verktøy for å vurdere læringsmiljøet

- "Elevundersøkelsen" er obligatorisk på 7. og 10. trinn for skolene i Norge. I Re gjennomføres denne for alle elever fra 5. – 10. trinn. 1. – 4. trinn gjennomfører kommunal trivselsundersøkelse.
- Rådmannen sørger for at resultater fra skolene blir tatt inn i tilstandsrapporten
- Resultatene fra "Elevundersøkelsen" / kommunal trivselsundersøkelse skal drøftes internt på skolene, i møter med elever og foresatte, i møter mellom skoler og skoleeier og i hovedutvalg for helse, oppvekst og velferd.
- Hvert annet år gjennomføres medarbeiderundersøkelse. Hvert år gjennomføres foreldreundersøkelse. Resultatene drøftes internt på skolene, i møter med elever og foresatte, i møter mellom skole og skoleeier og i politiske utvalg.

3.3. Verktøy for å vurdere læringsutbyttet

Alle skoler med aktuelle trinn gjennomfører følgende målinger av læringsutbytte:

- Nasjonale obligatoriske prøver:
  - o Nasjonale prøver på 5. og 8. og 9. trinn i lesing, regning og engelsk
- Kartleggingsprøver:
  - o Regning på 1., 2. og 3. trinn
  - o Lesing på 1., 2. og 3. trinn
  - o Engelsk på 3. trinn
  - o Digitale ferdigheter på 4. trinn.
- Kommunale obligatoriske prøver:
  - o STAS for 4. og 7. trinn (leseprøve i norsk)
  - o Setningsleseprøve for 4., 6., 7. og 8. trinn.
  - o Alle teller for 4., 6., 7. og 8. trinn.

Andre verktøy:

- Karakter- og læringsstøttende prøver / tentamen (ungdomsskole)
- Karakterer for eksamen og standpunkt 10. trinn samles i PAS og bearbeides.
- Resultatene drøftes internt på skolene, i møter med elever og foresatte, i møter mellom skoler og skoleeier og i politiske utvalg.

Vurdering for læring:

- Vurderingsforskriften.

4. Plan for gjennomføring av system for kvalitetsvurdering etter Opplæringslovens § 13-10

4.1. Oversikt over hovedoppgaver:

- Lovoppfyllelse:
  - Gå gjennom sjekklista.
  - Følge opp "avvik"
- Kvalitet:
  - Sørg for gjennomføring av vurdering, prøver og undersøkelser.
  - Ha årlige styrings- og utviklingssamtaler
  - Bearbeide resultater, lage felles presentasjoner fra alle skolene i Tilstandsrapporten
  - Drøfte resultatene på ulike nivå
  - Revidere planer
- Rapportere til og drøfte på politisk nivå

4.2. Om plassering av oppgaver i årsplanen:

- Innsamling og bearbeiding av resultater skal skje på skole - og skoleeiernivå
- Innsamling og bearbeiding av resultater skal skje straks data er tilgjengelig.
- Drøfting av resultater på skolene skal skje straks de er tilgjengelige.
- Drøfting på politisk nivå av resultater fra prøver og undersøkelser skjer minst én gang årlig

4.3. Arsplan:

Tidspunkt:	Oppgave:	Ansvarlig:	Utført: Dato/sign
Januar	Levere årsmelding med fokus på måloppnåelse (frist 01.02)	Rektor	
Januar - februar	Drøfte elev og foreldreundersøkelsen i ulike fora.		
Januar - mars	Drøfte resultater for skolebasert vurdering, læringsmiljø og læringsutbytte i medarbeidersamtalen rådmann - rektor	Rådmann	
Januar-april.	Gjennomføre obligatoriske nasjonale kartleggingsprøver i lesing, regning, engelsk og digitale ferdigheter. Drøfte resultater fra kartleggingsprøvene på skolen (lærere / elever / foresatte)	Rektor	
Februar	Levere virksomhetsplan (frist 01.03)	Rektor	
Februar- mars	Evaluere systemet for kvalitetsvurdering og sørge for nødvendig revidering.	Rådmann	
Februar - mars	Gjennomføre medarbeiderundersøkelsen annethvert år (partallsår)	Rådmann / rektor	
April	Drøfte karakterstatistikk (KOSTRA)	Rådmann/ rektor	
April - mai	Gjennomføre oppfølgingssamtale / lønnsamtale m/rektorer	Rådmann	
April - mai	Bearbeide og drøfte resultater fra medarbeiderundersøkelsen	Rådmann / rektor	
April-mai	Bearbeide og drøfte resultater fra Elevundersøkelsen / lokal trivselsundersøkelse	Rådmann / rektor	
Mai	Rapportering på midler til etter – og videreutdanning	Rådmann	
Mai- juni	Gjennomføre skriftlig eksamen	Rektor	
Mai – sept.	Gå gjennom sjekklista for lovoppfyllelse på et ledermøte	Rådmann / rektor	
Juni	Gjennomføre muntlig eksamen	Rektor	
Juni-september	Tilbakemelding til politisk nivå om gjennomført kvalitetsvurdering etter opplæringslovens § 13-10, årsmelding / Tilstandsrapport	Rådmann	
Sept. – nov.	Gjennomføre nasjonale prøver på 5. og 8. og 9. trinn	Rektor	
Oktober	GSI: Innsamling av data	Rådmann	
Oktober – nov.	Styringsamtale på den enkelte skole med fokus på læringsmiljø og læringsutbytte.	Rådmann	
Oktober - nov.	Gjennomføre foreldreundersøkelsen	Rektor	
Oktober - des.	Gjennomføre elevundersøkelsen / kommunal trivselsundersøkelse	Rektor	
Oktober – des.	Samle inn og gjennomgå resultater fra nasjonale prøver.	Rådmann	
Hele året	Gjennomføre STAS på 4. og 7.trinn	Rektor	
Hele året	Alle teller	Rektor	
Hele året	Drøfte resultat for skolebasert vurdering, læringsmiljø og læringsutbytte skolene imellom (rektormøte)	Rådmann	
Hele året	Følge opp "avvik" fra sjekklista	Rådmann/rektor	

2.1 Ivaretagelse av bestemmelsene i opplæringsloven.

Sjekkliste i henhold til opplæringslova (O.L.)

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
1	Formålet med opplæringen	<u>O.L. § 1-2</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen har utarbeidet overordnede målsettinger for skolesektoren. - Skolene har utarbeidet egne måldokumenter for virksomheten 	Kommuneplan, økonomiplan, årsbudsjett "Plan for kvalitetsutvikling" Virksomhetsplaner	Rådmann	
2	Tilpasset opplæring	<u>O.L. § 1-2</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kommunen har en strategi for å tilpasse opplæringen til den enkelte elev. Skolene har utarbeidet plan for tilpasset opplæring. - Vurdering for læring 	"Plan for kvalitetsutvikling" Planer for tilpasset opplæring	Rådmann / rektor	
3	Samarbeid med hjemmet	<u>O.L. § 1-2</u>	Skolen har rutiner som sikrer godt samarbeid mellom skolen og hjemmet	Plan for møter med foresatte Foreldreundersøkelsen	Rektor	
4	Tilpasset opplæring og tidlig innsats	<u>O.L. § 1-3</u>	Kommunen og skolen har planer for tilpasset opplæring og tidlig innsats.	"Plan for kvalitetsutvikling" Plan for tilpasset opplæring	Rådmann/rektor	
5	Forsøksvirksomhet	<u>O.L. § 1-4</u>	Departementet kan etter søknad fra kommunen gi lov til at det blir gjort avvik fra lova og forskriftene i forbindelse med tidsavgrensete pedagogiske eller organisatoriske forsøk.	Kvalitetssystem	Rådmann	
6	Retten og plikten til grunnskoleopplæring	<u>O.L. § 2-1</u>	Kommunen har rutiner for å registrere alle barn i skolepliktig alder og for oppfølging av barn som eventuelt ikke møter til undervisning.	Oppdaterte lister og brev til alle skolestartere + annonsering	Rådmann / rektor	
7	Retten og plikten til grunnskoleopplæring	<u>O.L. § 2-1</u>	Kommunen har rutine for behandling av søknader om spesielt tidlig eller sein skolestart, og om avbrudd etter 9. trinn.	Lagt ut på kommunens hjemmeside	Rådmann	
8	Omfanget av grunnskoleopplæringen i tid	<u>O.L. § 2-2</u>	Opplæringen er i samsvar med fag- og timefordeling beskrevet nasjonalt og lokalt	Vedtatt kommunal fag- og timefordelingsplan	Rektor	
9	Omfanget av grunnskoleopplæringen i tid	<u>O.L. § 2-2</u>	Kommunen utarbeider og offentliggjør skolerute hvert år .	Politisk sak. Lagt ut på kommunens hjemmeside	Rådmann	

7

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
 2.utgave: redigert september 2008
 3.utgave: redigert juni 2010
 4.utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
10	Innholdet i opplæringen	<u>O.L. § 2-3</u>	Opplæringen er i samsvar med gjeldende nasjonale og lokale læreplaner.	Lokale læreplaner	Rektor/lærer	
11	Vurdering av elevene	<u>O.L. § 2-3</u>	Skolene har faste rutiner for gjennomføring av elevvurdering. Vurdering for læring Elevene foresatte blir informert om retten til å klage på vurdering og klagen behandles etter forskrift	Elev/foreldresamtaler Nasjonale prøver Kartleggingsprøver Karakterer Skriv	Rektor	
12	Fritak fra deler av undervisningen	<u>O.L. § 2-3a</u> <u>R.S. F-8/05</u>	Elever / foresatte blir informert om mulighet for fritak og elever gis fritak for deler av undervisningen som oppleves som utøvning av annen religion eller som oppleves som støtende eller krenkende.	Skriv til foresatte fra skolene	Rektor	
13	Målformer i grunnskolen	<u>O.L. § 2-5</u>	Kommunen har vedtatt målform for hver skole. Foresatte blir informert om rettigheter i forhold til loven.	Ikke aktuelt i Re.	Rektor/lærer	
14	Tegnspråk i grunnskolen	<u>O.L. § 2-6</u>	Statlige kompetansesentre : AKS i Andebu og Nedre Gausen i Holmestrand. PPT har kompetanse på området.		Rådmann	
15	Språkopplæring for elever fra språklige minoriteter	<u>O.L. § 2-8</u>	Kommunen har rutiner for vurdering av behovet for grunnleggende norskopplæring og tospråklig fagopplæring og/eller språkassistent. Behandling av søknader.	Plan for likeverdig utdanning Innføringsklassen	Rektor/lærer	
16	Ordensreglement	<u>O.L. § 2-9 + 2-10</u>	Hver skole har eget godkjent ordensreglement. Elever og foresatte blir informert om reglementet.	Reglement for hver skole sendes til underskrift hvert år	Rektor/lærer	
17	Permisjon fra den pliktige opplæringen	<u>O.L. § 2-11</u>	Kommunen har rutiner for vurdering av søknader om permisjon fra undervisning	Delegert til rektor i følge del. reglement inntil 14 dager	Rektor/rådmann	
18	Rettheter for blinde og svaksynte	<u>O.L. § 2-14</u>	Blinde og svaksynte blir informert om og får tilfredsstillende sine spesielle rettigheter.		Rektor	
19	Retten til gratis offentlig grunnskoleopplæring	<u>O.L. § 2-15</u>	Skolen krever ikke egenbetaling av foresatte for aktiviteter som foregår i skolens regi.		Rektor/rådmann	

8

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave: redigert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
VOXSENOPPLÆRING						
20	Opplæring spesielt for voksne	<u>O.L. § 4 A-1</u>	Voksne blir informert om retten til grunnskoleopplæring og spesialundervisning.		Rådmann	
21	Opplæring spesielt for voksne	<u>O.L. § 4 A-2</u>	Voksne med rett til grunnskoleopplæring, får et tilfredsstillende tilbud.		Rådmann	
SPELIALUNDERVISNING						
22	Retten til spesialundervisning	<u>O.L. § 5-1</u>	Skolen har kartleggingsrutiner for å avdekke behov for spesialundervisning.	Skriv/maler mm ligger på kommunens intranett Rutiner for samarbeid med PPT	Rektor/lærer	
23	Retten til spesialundervisning	<u>O.L. § 5.3-5</u>	Elever med spesielle behov blir vurdert og får spesialundervisning når de ikke har tilfredsstillende utførelse av den ordinære undervisning.	Rutiner for samarbeid med PPT.	Rektor	
24	Unntak fra reglene om innholdet i opplæringen og om kompetansekrav.	<u>O.L. § 5.5</u>	Individuell opplæringsplan IOP og rapport.	IOP og årlig rapport.	Rektor	
25	Pedagogisk-psykologisk tjeneste	<u>O.L. § 5-6</u>	PP-tjenesten (PPT) og skolene samarbeider for å legge opplæring til rette for elever med spesielle behov.	Spes.ped. team og faste møter med PPT	PP- tjeneste, rektor	
SKYSS						
26	Skyss og innlosjering	<u>O.L. § 7-1</u>	Elever på 1. årstrinn med mer enn 2 km skolevei og elever i 2.-10.trinn med mer enn 4 km skolevei får gratis skyss.	Kommunestyrevedtak	Rådmann	
27	Skyss – færlig skolevei	<u>O.L. § 7-1</u>	Elever med særlig færlig skolevei får gratis skyss.	Vedtatt kart for færlig skolevei.	Rektor/ Rådmann	
28	Skyss – funksjonshemmede og midlertidig skadde elever	<u>O.L. § 7.3 + 7.4</u>	Funksjonshemmede og midlertidig skadde elever får gratis skyss og reisefølge / tilsyn ved ventetid uavhengig av skoleveiens lengde. (Legeerklæring el. annen sakkyndig uttalelse, eks. PPT) gjelder også etter SFO.	Egne retningslinjer utarbeidet av VKT (Vestriken kollektiv transport)	Rektor/ Rådmann	

9

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave: redigert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
ORGANISERING AV UNDERVISNINGEN						
29	Skolekretser	<u>O.L. § 8-1</u>	Kommunen har vedtatt forskrift om hvilke skoler elevene hører til og har rutiner for å vurdere søknader om unntak.	Kommunestyrevedtak om veiledende opptaksområder.	Rådmann	
30	Organisering av elever i grupper	<u>O.L. § 8-2</u>	Elevene er organisert i pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlige grupper og hver elev er knyttet til en kontaktlærer.	Plan for organisering, grupper med kontaktlærer	Rektor	
LEDELSE, FUNKSJONER OG LÆREMIDLER						
31	Ledelse av skolene	<u>O.L. § 9-1</u>	Hver skole er ledet av en rektor som har nødvendig faglig, pedagogisk og administrativ kompetanse.		Rådmann	
32	Rådgivning	<u>O.L. § 9-2</u>	Elevene har tilgang til nødvendig rådgivning om utdanning, yrkestilbud og yrkesvalg og om sosiale spørsmål.	Rådgivertjenesten og yrkes- og utdanningsveiledningen i Vestfold	Rådmann/ Rektor	
33	Skolebibliotek	<u>O.L. § 9-2</u>	Elevene har tilgang til skolebibliotek	Budsjett Kontaktforum med Re bibliotek	Rådmann	
34	Utstyr	<u>O.L. § 9-3</u>	Skolen har tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremidler.	Økonomiplan og årsbudsjett	Rådmann	
35	Lærebøker og andre læremiddel	<u>O.L. § 9-4</u>	Skolen har læremidler som er i samsvar kravene i nasjonale læreplaner.		Rektor, lærer	
36	Skoleanlegg	<u>O.L. § 9-5</u>	Kommunen har tjenlige anlegg ved alle skolene.	Vernerunde	Skolefaglig ansvarlig/ rektor	
37	Alkohol	<u>O.L. § 9-5</u>	Alkohol er ikke tillatt ved noen av skolene i kommunen.	Skolenes ordensreglement	Rådmann/rektor	
38	Reklame i skolen	<u>O.L. § 9-6</u>	Det er ikke tillatt med reklame som kan skape kommersielt press	Politisk vedtak	Rådmann/rektor	

10

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave: redigert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
ELEVENS SKOLEMILJØ						
39	Rett til et godt fysisk miljø	<u>O.L. § 9A-1+2</u>	Kommunen har rutiner for å vurdere elevenes fysiske miljø, behandler eventuelle klager korrekt og setter inn tiltak når det er nødvendig	Plan for Miljørettet helsevern (MRH) Årlige vernerunder	Rektor	
40	Rett til et godt psykososialt miljø	<u>O.L. § 9A-3</u>	Kommunen har rutiner for å vurdere elevenes psykososiale miljø, behandler eventuelle klager korrekt og setter inn tiltak når det er nødvendig.	Elevundersøkelse Foreldrerundersøkelse Skolemiljøvalg	Rektor	
41	Mobbing og krenkende ord og handlinger	<u>O.L. § 9A-3</u>	Skolen har rutiner for å fange opp og håndtere tilfeller av mobbing, krenkende ord og handlinger, diskriminering, vold eller rasisme.	Manifest mot mobbing Skolenes planer for å avdekke og forebygge mobbing Rutiner for oppfølging/opprette enkeltvedtak	Rådmann Rektor	
42	Internkontroll	<u>O.L. § 9A-4</u>	Skolen har et internkontrollsystem for å sikre elevenes helse, miljø og sikkerhet.	Plan for MRH Krisepern	Rektor	
43	Elevmedvirkning i skolemiljøarbeidet	<u>O.L. § 9A-5</u>	Elevene deltar i arbeidet med skolemiljø saker tilpasset sin årstrinn	Elevråd, deltakelse i SU/skolemiljøvalg	Rektor	
44	Informasjonsplikt og uttalerett	<u>O.L. § 9A-6</u>	Samarbeidsutvalg, skoleutvalg, skolemiljøvalg, elevråd og foreldreråd får aktuell og nødvendig informasjon i saker som gjelder skolemiljøet.		Rektor	
PERSONALET I SKOLEN						
45	Kompetansekrav til undervisningspersonell	<u>O.L. § 10-1</u>	Undervisningspersonell som tilsettes i skolen har relevant faglig og pedagogisk kompetanse.	Arbeidsgiverpolitisk plattform Tilsetningsutvalg og utlysing	Rektor	

11

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave: redigert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
46	Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag	<u>O.L. § 10-2</u>	¹			
47	Utlysning av stillinger	<u>O.L. § 10-4</u>	Kommunen lyser ut undervisningsstillinger og rektorstillinger offentlig, med noen unntak som er beskrevet i loven.	Arbeidsgiverpolitisk verktøy	Rådmannen/ rektor	
48	Midlertidig tilsetjing	<u>O.L. § 10-6</u>	Dersom det ikkje er søkjarar som fyller dei kompetansekrava som er fastsette i denne lova, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.			
49	Tilsetjing på vilkår	<u>O.L. § 10-6a</u>	Vert føyd til med lov 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).			
50	Kompetanseutvikling	<u>O.L. § 10-8</u>	Kommunen tar ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomhetene, og sørger for en kompetanseutvikling i samsvar med sentrale foringer.	Kompetanse for kvalitet Årlig handlingsplan Kurs og møteplan Virksomhetsplan for den enkelte skole	Rådmann/rektor	
51	Politiattest	<u>O.L. § 10-9</u>	Kommunen krever at den som skal tilsettes i grunnskolen legger fram politiattest.		Rådmann/rektor	
BRUKERMEDVIRKNING						
52	Samarbeidsutvalg	<u>O.L. § 11-1 + 1a</u>	Alle grunnskolene i kommunen har samarbeidsutvalg/styre sammensatt etter gjeldende lov og forskrift.		Rektor	

¹ (ikr. 1 jan 2014
12

1. utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2. utgave: redigert september 2008
3. utgave: redigert juni 2010
4. utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
53	Skolemiljøutvalg	<u>O.L. § 11-1a</u>	Alle grunnskolene i kommunen har skolemiljøutvalg sammensatt etter gjeldende lov og forskrift.		Rådmann/ rektor	
54	Elevråd	<u>O.L. § 11-2</u>	Alle grunnskolene i kommunen har elevråd for klassetrinn 5-7 og 8-10	Deltar i barne- og ungdomsråd	Rektor	
55	Foreldreråd	<u>O.L. § 11-4</u>	Alle grunnskolene i kommunen har foreldreråd med valgt arbeidsutvalg.	Deltar i kommunalt foreldreutvalg	Rådmann/ rektor	
KOMMUNALT ANSVAR						
56	Ansvar for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp	<u>O.L. § 13-1</u>	Kommunen har rutiner for å sikre at alle som bor i kommunen får innfridd retten til grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp.		Rådmann	
57	Skolefaglig kompetanse på kommunenivå	<u>O.L. § 13-1</u>	Kommunen har personale med skolefaglig kompetanse tilsatt i kommuneadministrasjonen		Rådmann	
58	Ansvar for skoleskyss	<u>O.L. § 13-4</u>	Kommunen har rutiner som sikrer elevenes rett til skoleskyss hvis de har farlig eller vanskelig skolevei.	Utarbeidet eget kart over farlig skolevei - politisk vedtatt	Rådmann	
59	Tilbud om musikk- og kulturskole	<u>O.L. § 13-6</u>	Kommunen har musikk og kulturskoletilbud til barn og unge ²	Nord-Jarlsberg kulturskole i samarbeid med Hof og Holmestrand	Rådmann Kommunestyret	
60	Tilbud om skolefritidsordning	<u>O.L. § 13-7</u>	Kommunen har tilbud om skolefritidsordning (SFO) for barn på 1.-4. trinn og for barn med spesielle behov på 1.-7. trinn.	Vedtekter for SFO i Re kommune	Rådmann Kommunestyret	
61	Innhold og organisering av skolefritidsordninga	<u>O.L. § 13-7</u>	Skolefritidsordninga har vedtekter som skisserer innhold og organisering.		Rådmann	

² § 13-6. Musikk- og kulturskoletilbud

Alle kommuner skal alene eller i samarbeid med andre kommuner ha eit musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.

13

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave: redigert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

Nr.	Tema	Lov, forskrift	Sjekkpunkt / kommunens praksis	Interne rutiner og dokumenter	Ansvarlig	OK Dato, sign. ansv.
62	Gratis tilbud om leksehjelp	<u>O.L. § 13 – 7a.</u>	Kommunen har tilbud om gratis leksehjelp for elever på 1.-4. årstrinn. Det er et frivillig tilbud for 5- 7.trinn.		Rådmann/ rektor	
63	Ressurser til opplæringa	<u>O.L. § 13-10</u>	Kommunen stiller gjennom årlige budsjettvedtak nødvendige ressurser til disposisjon for gjennomføring av opplæring pålagt i O.L	Årsbudsjett. Argus: ressursfordelingssystem.	Rådmann Kommunestyret	
64	System for kvalitetsvurdering	<u>O.L. § 13-10</u>	Kommunen har system som ivaretar at kravene i opplæringsloven blir oppfylt.	System for kvalitetsvurdering av virksomhet etter O.L.????	Rådmann	
TILSYN OG KONTROLL						
65	Tilsyn og kontroll	<u>O.L. § 14- 3</u>	Kommunen fører tilsyn med den pliktige opplæringen for barn og unge som ikke går på skole.	Tilsyn med hjemmeundervisning	Rådmann	
BRUK AV FORVALTNINGSLOVEN OPPLYSNINGSPLIKT						
66	Bruk av forvaltningsloven	<u>O.L. § 15</u>	Kommunens virksomhet i forbindelse med grunnskoleopplæringen følger forvaltningslovens bestemmelser.		Rådmann / rektor	
67	Opplysningsplikt til barneverntjenesten	<u>O.L. § 15- 3</u>	Personalet ved skolene er gjort kjent med at de på eget initiativ skal gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at barn blir mishandlet eller at det er andre former for alvorlig omsorgssvikt.	Tema på tverrfaglig tiltaksutvalg (TTU) og personalmøter på alle skoler hvert år samt for nytilsatte.	Rektor/lærer	
68	Opplysningsplikt til sosialtjenesten	<u>O.L. § 15- 4</u>	Personalet ved skolene er gjort kjent med at de på eget initiativ skal gi opplysninger til sosialtjenesten, dog etter samtykke fra eleven, eventuelt fra foresatte i saker som begrenses av taushetsplikten.		Rektor/lærer	

14

1.utgave: vedtatt i HOV 25.04.07
2.utgave: redigert september 2008
3.utgave: redigert juni 2010
4.utgave revidert juni 2013

Vedlegg 2: Forskrift om ordensreglement for skolene i Re kommune

Forskrift om ordensreglement for skolene i Re kommune

RE KOMMUNE

ny og varm

§ 1 Hjemmel

Utarbeidet med hjemmel i Opplæringsloven § 2-9.

§ 2 Formål

Re skolen skal fremme samarbeid, trivsel, respekt og medansvar. Skolen er en arbeidsplass for mange mennesker, både barn, unge og voksne. Sammen har vi et ansvar for hvordan vi har det på skolen. Dersom hver enkelt gjør sitt beste, er til å stole på og viser respekt for hverandre, blir skolen en trivelig og god arbeidsplass.

§ 3 Virkeområde

Ordensreglementet gjelder alle grunnskolene i Re kommune. Fellesreglementet kan ikke fravikes. Reglement for orden og oppførsel beskriver hvilke tiltak som kan brukes ved brudd på reglene og framgangsmåten når slike saker skal behandles (saksbehandlingsregler).

I tillegg til det kommunale ordensreglementet kan den enkelte skole lage regler tilpasset de lokale forhold. Rektor fastsetter eventuelle lokale ordensregler etter høring i skolens ulike organer.

Ordensreglene gjelder for elevene i skoletiden, på skolens områder, på skoleturer/ekskursjoner i skolen regi og på skolevei/skoleskys. Også det som skjer i det digitale rom på skolens læringsplattformer, nettverk, SMS e.l. vil kunne omfattes av reglementet.

Skolen plikter å gjøre ansatte, elever og foresatte kjent med ordensreglementet.

Regler og konsekvenser ved regelbrudd

Re skolen skal gi elevene de beste muligheter for læring og utvikling. Alle må derfor bidra til å skape et godt læringsmiljø for både elever og ansatte ved å følge vanlige regler for hvordan man oppfører seg.

§ 4 Regler for orden

Elevene i Reskolen skal:

- Møte presist til timer og avtaler.
- Møte forberedt til opplæringen.
- Gjøre skolearbeidet til avtalt tid.
- Ha med nødvendig skolemateriell.
- Holde orden og ta godt vare på skolemateriellet, skolebygningen og skolens uteområde.

§ 5 Regler for oppførsel

Elevene i Reskolen skal:

enkelthendelser kan også karakteren settes ned, jfr. Forskrift til opplæringsloven § 3-5
(*Gjelder ungdomstrinnet*)

- h) Bortvisning fra undervisningen for enkelttimer (inntil to timer) eller bortvisning for resten av dagen (opplæringsloven § 2-10)
- i) Bortvisning fra undervisningen inntil tre dager (*Gjelder ungdomstrinnet*), opplæringsloven § 2-10)
- j) Bytte klasse midlertidig eller permanent
- k) I helt spesielle tilfeller kan kommunen vedta et midlertidig eller permanent skolebytte (Opplæringsloven § 8-1)

§ 9 Presisering av regelverket

§ 9-1 Fravær

Eleven har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Ved fravær skal skolen ha beskjed samme dag.

Det gis normalt ikke fri til å reise på ferie. Det gis kun fri ved spesielle anledninger som begravelser, bryllup, konfirmasjoner, eller ved spesielle, dokumenterte forhold knyttet til den enkelte elev.

Gjentatt ugyldig fravær er brudd på orden- og oppførselsreglementet og skal tillegges vekt når ordens- eller oppførselskarakterer fastsettes. Hovedgrunnet skal være orden og oppførsel siste termin. Elevens foresatte skal varsles ved ugyldig fravær, både ved gjentatt for sent komming og annet fravær for å få klarlagt årsaken til dette fraværet. (*Gjelder ungdomstrinnet*)

§ 9-2 Vurdering av orden og oppførsel

Vurdering i orden og oppførsel gjøres etter reglene om orden og oppførsel i dette reglementet, jfr. §§ 4 og 5. Elevens orden og oppførsel kan ikke vurderes ut fra andre vurderingsgrunnlag enn dette. Karakterene kan også settes ned ved enkelthendelser dersom regelbruddet er et spesielt grovt brudd på reglementet (forskrift til opplæringsloven § 3-5)

I vurderingen av orden og oppførsel skal det tas hensyn til elevens forutsetninger (forskrift til opplæringsloven § 3-5) (*Gjelder ungdomstrinnet*)

§ 9-3 Bortvisning

Bortvisning er den mest alvorlige sanksjonen for grunnskolen og kan bare brukes i de mest alvorlige tilfellene eller ved gjentatt brudd på ordensreglementet.

Elever på 1. – 7. trinn kan vises bort fra undervisningen for enkelttimer (inntil to timer) eller for resten av skoledagen. Det kreves tilsyn av eleven. Bortvisning resten av dagen og bortvisning inntil tre dager (8. – 10. trinn) krever enkeltvedtak fattet av rektor. Ved bortvisning skal foresatte varsles.

Elever som gjentatte ganger kommer for sent eller forstyrrer undervisningen, kan i konkrete situasjoner og ut i fra en totalvurdering av både eleven og situasjonen, vises bort fra klassen/gruppen for resten av timen. Elever som truer med vold kan vises bort fra undervisningen eller skolen. Lengden av bortvisningstiden vil avhenge av elevens alder, jfr. opplæringsloven § 2-10, samt alvorret i situasjonen.

Før vedtak om bortvisning, skal skolen ha vurdert andre tiltak.

§ 9-4 Beslag av gjenstander

enkelthendelser kan også karakteren settes ned, jfr. Forskrift til opplæringsloven § 3-5
(*Gjelder ungdomstrinnet*)

- h) Bortvisning fra undervisningen for enkelttimer (inntil to timer) eller bortvisning for resten av dagen (opplæringsloven § 2-10)
- i) Bortvisning fra undervisningen inntil tre dager (*Gjelder ungdomstrinnet*), opplæringsloven § 2-10)
- j) Bytte klasse midlertidig eller permanent
- k) I helt spesielle tilfeller kan kommunen vedta et midlertidig eller permanent skolebytte (Opplæringsloven § 8-1)

§ 9 Presisering av regelverket

§ 9-1 Fravær

Eleven har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Ved fravær skal skolen ha beskjed samme dag.

Det gis normalt ikke fri til å reise på ferie. Det gis kun fri ved spesielle anledninger som begravelser, bryllup, konfirmasjoner, eller ved spesielle, dokumenterte forhold knyttet til den enkelte elev.

Gjentatt ugyldig fravær er brudd på orden- og oppførselsreglementet og skal tillegges vekt når ordens- eller oppførselskarakterer fastsettes. Hovedgrunnlaget skal være orden og oppførsel siste termin. Elevens foresatte skal varsles ved ugyldig fravær, både ved gjentatt for sent komming og annet fravær for å få klarlagt årsaken til dette fraværet. (*Gjelder ungdomstrinnet*)

§ 9-2 Vurdering av orden og oppførsel

Vurdering i orden og oppførsel gjøres etter reglene om orden og oppførsel i dette reglementet, jfr. §§ 4 og 5. Elevens orden og oppførsel kan ikke vurderes ut fra andre vurderingsgrunnlag enn dette. Karakterene kan også settes ned ved enkelthendelser dersom regelbruddet er et spesielt grovt brudd på reglementet (forskrift til opplæringsloven § 3-5)

I vurderingen av orden og oppførsel skal det tas hensyn til elevens forutsetninger (forskrift til opplæringsloven § 3-5) (*Gjelder ungdomstrinnet*)

§ 9-3 Bortvisning

Bortvisning er den mest alvorlige sanksjonen for grunnskolen og kan bare brukes i de mest alvorlige tilfellene eller ved gjentatt brudd på ordensreglementet.

Elever på 1. – 7. trinn kan vises bort fra undervisningen for enkelttimer (inntil to timer) eller for resten av skoledagen. Det kreves tilsyn av eleven. Bortvisning resten av dagen og bortvisning inntil tre dager (8. – 10. trinn) krever enkeltvedtak fattet av rektor. Ved bortvisning skal foresatte varsles.

Elever som gjentatte ganger kommer for sent eller forstyrrer undervisningen, kan i konkrete situasjoner og ut i fra en totalvurdering av både eleven og situasjonen, vises bort fra klassen/gruppen for resten av timen. Elever som truer med vold kan vises bort fra undervisningen eller skolen. Lengden av bortvisningstiden vil avhenge av elevens alder, jfr. opplæringsloven § 2-10, samt alvorret i situasjonen.

Før vedtak om bortvisning, skal skolen ha vurdert andre tiltak.

§ 9-4 Beslag av gjenstander

På skolens område er det ikke tillatt med gjenstander som kan benyttes til å skade andre, hvis ikke gjenstanden bare skal benyttes til andre lovlige formål. Gjenstandene kan beslaglegges av skolen. Ulovlige gjenstander overleveres politiet. Andre beslaglagte gjenstander hentes av foresatte.

§ 9-5 Rusmidler

Tobakk, snus, e-sigaretter, alkohol eller andre rusmidler er ikke tillatt i skoletiden. Skolen skal beslaglegge rusmidlene. Rektor gjør en vurdering om politi og/eller barnevern kontaktes.

§ 9-6 Bruk av hodeplagg

Bruk av plagg som helt eller delvis dekker elevens ansikt er ikke tillatt i skoletiden. Dette fordi det skal være mulig å identifisere eleven. Det begrunnes også i pedagogiske hensyn og behovet for gjensidig kommunikasjon.

§ 9-7 Skade/hærverk

Ved skade eller hærverk på skolens bygninger og eiendeler kan eleven i tillegg til å bli ilagt sanksjoner etter dette reglement, også bli erstatningsansvarlig (skadeerstatningsloven § 1-1). Foresatte kan bli erstatningsansvarlig etter skadeerstatningslovens regler.

Eleven kan gis anledning til å utbedre skadene selv dersom dette anses hensiktsmessig.

§ 9-8 Straffbare forhold

Rektor melder straffbare forhold til politiet og foreldrene varsles.

§ 9-9 Fremgangsmåte ved vedtak om tiltak og sanksjoner

Eleven har rett til å uttale seg til den som treffer avgjørelsen før det besluttes sanksjoner eller treffes vedtak som nevnt under § 6.

Ved alvorlige eller gjentatte regelbrudd (jfr. §§ 4 og 5) der det er aktuelt med sanksjoner som nevnt i § 6 punktene h – l, skal det fattes vedtak etter forvaltningsloven § 2.

Elevens foresatte skal varsles og ha rett til å uttale seg før vedtak fattes.

Vedtaket kan påklages av foresatte etter forvaltningsloven § 28. Fristen for å klage er 3 (tre) uker fra det tidspunktet de foresatte har mottatt enkeltvedtaket, jfr. Forvaltningsloven § 29. En eventuell klage kan rettes til skolen som har fattet enkeltvedtaket. Dersom kommunen ikke omgjør vedtaket, vil klagen bli sendt til Fylkesmannen i Vestfold som er endelig klageinstans.

Sanksjoner kan benyttes overfor den eller de elevene som har gjort seg skyldig i brudd på ordensreglementet. Kollektiv avstraffelse er ikke tillatt.

Skolen kan ikke benytte andre sanksjoner enn de som er omtalt i dette reglementet.

Vedtatt i kommunestyret 25.10.2016

Vedlegg 3; Elevundersøkelse- indikatorer og presiseringer/fokus

Indikatorer	Presiseringer/ fokus
Læringskultur	Det er god arbeidsro i timene I klassen min synes vi det er viktig å jobbe godt med skolearbeidet Mine lærere synes det er greit at vi elever gjør feil fordi vi kan lære av det
Elevdemokrati og medvirkning	Er dere elever med på å foreslå hvordan dere skal arbeide med fagene? Legger lærerne til rette for at dere elever kan delta i elevrådsarbeid og annet arbeid som tillitsvalgt? Hører skolen på elevenes forslag? Er dere elever med på å lage regler for hvordan dere skal ha det i klassen/gruppa?
Faglig utfordring	Får du nok utfordringer på skolen?
Felles regler	Vet du hvilke regler som gjelder for hvordan dere skal ha det på skolen? De voksne sørger for at vi følger reglene for hvordan vi skal ha det på skolen De voksne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene.
Trivsel	Trives du på skolen?
Mestring	Tenk på når du får arbeidsoppgaver på skolen som du skal gjøre på egen hånd. Hvor ofte klarer du oppgavene alene? Tenk på når lærerne går gjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som lærerne gjennomgår og forklarer? Får du lekser som du greier å gjøre på egen hånd?
Støtte fra lærere	Opplever du at lærerne dine bryr seg om deg? Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra på skolen? Opplever du at lærerne behandler deg med respekt? Når jeg har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen, får jeg god hjelp av lærerne Lærerne hjelper meg slik at jeg forstår det jeg skal lære
Motivasjon	Er du interessert i å lære på skolen? Hvor godt liker du skolearbeid? Jeg gleder meg til å gå på skolen
Vurdering for læring	Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem? Forklarer lærerne godt nok hva det legges vekt på når skolearbeidet ditt vurderes? Forteller lærerne deg hva som er bra med arbeidet du gjør? Snakker lærerne med deg om hva du bør gjøre for å bli bedre i fagene? Får du være med og foreslå hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes? Får du være med og vurdere skolearbeidet ditt? Jeg får hjelp av lærerne til å tenke gjennom hvordan jeg utvikler meg i faget
Støtte hjemmefra	Hjemme viser de interesse for det jeg gjør på skolen Jeg får god hjelp til leksene mine hjemme Hjemme oppmuntrer de voksne meg i skolearbeidet
Mobbing på skolen	Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?

9. Litteraturliste

Lover og forskrifter

- Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova). LOV-1998-07-17-61.
- Utdanningsdirektoratet: Veileder om kravet til skoleeiers ”forsvarlig system” i henhold til opplæringsloven § 13-10.
- Utdanningsdirektoratet: Rundskriv 4-2014: Systemrettet arbeid etter opplæringslovens § 9 a.
- Utdanningsdirektoratet: Rundskriv 2-2010: Retten til et godt psykososialt miljø.

Interne dokumenter – Re kommune

Skoleeier:

- System for kvalitetsvurdering av virksomhet etter opplæringsloven i Re kommune – siste gang revidert i juni 2013.
- Sjekkliste for ivaretagelse av de ulike bestemmelsene i opplæringslova
- Re kommunes ordensreglement – vedtatt i kommunestyret 25.10.2016
- Tilstandsrapport for skoleåret 2015/2016 – Re kommune
- Rutine ved avdekking av mobbing
- Budsjett- og økonomiplan 2017 – 2020 – Re kommune

Ramnes skole:

- Sosial læreplan for Ramnes skole
- Skolens ordensregler - Trivselsloven for barn og unge ved Ramnes skole
- Virksomhetsplan 2017 for Ramnes skole
- Skjema for utviklingssamtaler–med tema: Teamarbeid, læringsmiljø, vurdering av læringsresultat
- Årshjul med hva de ansatte skal jobbe med gjennom skoleåret

Revetal ungdomsskole:

- Virksomhets- og handlingsplan for 2017
- Internkontroll § 9a
- Rutine for ivaretagelse av det fysiske skolemiljøet – opplæringsloven § 9a-2
- Rutine for ivaretagelse av det psykososiale miljøet Opplæringslovens § 9a-3
- Behandling av henstilling til tiltak og klager etter opplæringslovens § 9a
- Årshjul med månedsoversikter med hva som skal gjennomføres gjennom skoleåret
- Eksempel om henstilling om tiltak §9a
- Info angående klageretten
- Klage på enkeltvedtak – manglende svar på enkeltvedtak

Internettadresser:

Stortinget:

Lovforslag om endring i opplæringslova om nytt kapittel om skolemiljø – status i saken:

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=67751>

Utdanningsdirektoratet:

Skoleporten: <https://skoleporten.udir.no/>

Læringsmiljø: <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/laringsmiljo/>